

ЛАБОРАТОРІЯ
ЗАКОНОДАВЧИХ
ІНІЦІАТИВ

www.parlament.org.ua

ТІНЬОВИЙ ЗВІТ

ЩОДО СТАНУ ВИКОНАННЯ УРЯДОМ
УКРАЇНИ РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ
З ПРАВ ЛЮДИНИ У СПРАВІ БУРМИЧ ТА
ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ

ЛАБОРАТОРІЯ ЗАКОНОДАВЧИХ ІНІЦІАТИВ
КИЇВ, 2018

Місією ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив» є сприяння утвердженню демократичних цінностей, розвитку політичної культури та правової свідомості громадян і політиків, розповсюдження кращих світових практик для формування ефективних державних інституцій, сприяння євроінтеграційному вектору розвитку України.

КОНТАКТИ

Громадська організація «ЛАБОРАТОРІЯ ЗАКОНОДАВЧИХ ІНІЦІАТИВ»
Юридична адреса: м. Київ, вул. Сковороди, 2
Фактична адреса: м. Київ, вул. Нижній Вал, 15, оф. 303

Тел: +380 44 531 37 68
E-mail: info@laboratory.kiev.ua
Web-page: www.parliament.org.ua

ЗМІСТ

- 4 Список використаних джерел
- 5 Стислий огляд проблеми
- 11 Аналіз запропонованих Урядом України заходів
- 11 Вжиття заходів щодо виконання рішень національних судів винесених на користь заявників у справі Бурмич та виплати компенсації
- 13 Вжиття заходів щодо запровадження ефективної системи виконання рішень національних судів
- 14 Запровадження ефективного механізму виконання нових рішень
- 24 Погашення наявної заборгованості
- 17 Додаток 1. Інформація, надана Міністерством юстиції Уповноваженому ВРУ з прав людини
- 22 Додаток 2. Інформація, надана Міністерством юстиції на депутатські запити
- 41 Додаток 3. Адвокатський запит від представника ТОВ "Гуд Едвайс"
- 43 Додаток 4. Відповідь Урядового Уповноваженого у справах ЄСПЛ на адвокатський запит

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» № 3477–15 від 23.02.2006.
2. КОНВЕНЦІЯ про захист прав людини і основоположних свобод (ратифіковано Законом № 475/97–ВР від 17.07.1997).
3. ПОСТАНОВА Кабінету Міністрів України «Деякі питання виконання рішень судів, що гарантовані державою, а також рішень Європейського суду з прав людини» № 703 від 16.09.2015.
4. ПОСТАНОВА Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення платежів, пов'язаних з виконанням рішень закордонних юрисдикційних органів, прийнятих за наслідками розгляду справ проти України» № 408 від 7.03.2007.
5. ПРОЕКТ ЗАКОНУ Про гарантії держави щодо виконання судових рішень № 9127 від 08.09.2011; ЗАКОН УКРАЇНИ Про гарантії держави щодо виконання судових рішень № 4901–17 від 05.06.2012.
6. РЕГЛАМЕНТ Європейського суду з прав людини. Рада Європи, Страсбург, 01.11.2003.
7. СПРАВА Бурмич та інші проти України, Заяви №46852/13 та інші, ЄСПЛ (Велика Палата), 12 жовтня 2017 року.
8. УХВАЛА Валентина Ніканорівна ВЕЛИКОДА проти України, Заява № 43331/12, ЄСПЛ (П'ята секція), 3 червня 2014 року.
9. ЩОРІЧНА ДОПОВІДЬ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання прав і свобод людини і громадянина в Україні / Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. – Київ, 2018. – 661 с.
10. CASE OF YURIY NIKOLAYEVICH IVANOV v. UKRAINE, no. 40450/04, ECtHR (Fifth Section), Judgment (Merits and Just Satisfaction) of 15.10.2009.
11. Communication from the authorities (23/02/2018) concerning the case of Burmych and Others v. Ukraine (Application No. 46852/13). – External link: <https://rm.coe.int/1310th-meeting-march-2018-dh-communication-from-the-authorities-23-02-/168078fa91>

СТИСЛИЙ ОГЛЯД ПРОБЛЕМИ

Проблема невиконання рішень національних судів вперше була констатована Європейським судом у справі «Жовнер проти України» (заява № 56848/00, рішення від 29.06.2004 р.) та «Войтенко проти України» (заява № 18966/02, рішення від 29.06.2004 р.).

На жаль, впродовж 5 років Урядом України не було вжито ефективних заходів для вирішення даної проблеми, що спричинило значне збільшення кількості скарг до Європейського суду, як наслідок, Судом було вирішено застосувати процедуру пілотного рішення у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» (рішення № 40450/04 від 15.10.2009 р.) [10].

ЗОКРЕМА, СУД ЗАЗНАЧИВ НАСТУПНЕ:

90. Структурні проблеми, на існування яких Суд вказує в цій справі, мають широкомасштабний і комплексний характер. Судячи з наявної інформації, вони вимагають здійснення всебічних і комплексних заходів, можливо, законодавчого та адміністративного характеру, із залученням різних національних органів. Справді, Комітет міністрів має кращі можливості і ресурси для здійснення моніторингу за заходами, які має запровадити Україна в цьому зв'язку.

91. Суд схвально відзначає, що питання щодо запровадження заходів для подолання структурних проблем тривалого невиконання рішень та відсутності національних засобів юридичного захисту вже детально розглядалося Комітетом міністрів у взаємодії з органами влади України (див. пункти 38–39 вище). Проте аналіз висновків, яких Суд дійшов у цій справі та інших аналогічних справах проти України, у поєднанні з іншими наявними у Суду відповідними матеріалами свідчить про те, що держава-відповідач демонструє майже повну відсутність бажання вирішувати проблеми, про які йдеться.

92. Суд наголошує, що слід невідкладно запровадити конкретні реформи в законодавстві та адміністративній практиці України для приведення їх у відповідність до висновків Суду в цьому рішенні та до вимог статті 46 Конвенції [2]. Суд залишає за Комітетом міністрів право визначити, який саме шлях подолання зазначених

проблем був би найдоцільнішим, та вказати той чи інший загальний захід, який має вжити держава-відповідач.

94. У будь-якому разі держава-відповідач повинна невідкладно — не пізніше ніж упродовж одного року віддати, на яку це рішення набуває статусу остаточного, — запровадити в національній правовій системі відповідний засіб юридичного захисту або поєднання таких засобів та забезпечити, щоб такий засіб чи засоби відповідали як у теорії, так і на практиці ключовим критеріям, які Суд встановив у своїй практиці і на які знову вказав у цьому рішенні (див. пункт 63–65 вище). При цьому органи влади України мають належним чином врахувати рекомендації Комітету міністрів Договірним державам щодо покращення національних засобів юридичного захисту (див. 35–36 вище).

З ОГЛЯДУ НА ЦЕ, СУД:

4. Постановляє, що зазначені вище порушення є наслідком несумісної з положеннями Конвенції [2] практики, яка полягає в систематичному невиконанні державою-відповідачем рішень національних судів, за виконання яких вона несе відповідальність і

у зв'язку з якими сторони, права яких порушені, не мають ефективних засобів юридичного захисту.

5. Постановляє, що держава-відповідач повинна невідкладно — не пізніше ніж упродовж одного року віддати, на яку це рішення набуває статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції [2], — запровадити ефективний засіб юридичного захисту або комплекс таких засобів юридичного захисту, спроможних забезпечити адекватне й достатнє відшкодування за невиконання або затримки у виконанні рішень національних судів відповідно до принципів, встановлених практикою Суду.

6. Постановляє, що упродовж одного року від дати, на яку це рішення набуває статусу остаточного, держава-відповідач повинна надати таке відшкодування всім заявникам, заяви яких, подані до Суду, були повідомлені Урядом на підставі підпункту «b» пункту 2

правила 54 Регламенту Суду [6] до винесення цього рішення або будуть повідомлені Уряду додатково до цього рішення і які стосуються небезпідставних скарг, пов'язаних виключно з тривалим невиконанням рішень національних судів, за виконання яких держава несе відповідальність, а також скарг про відсутність ефективних засобів юридичного захисту щодо такого невиконання.

7. Постановляє, що до запровадження таких заходів Суд відкладає на один рік від дати, на яку це рішення набуває статусу остаточного, провадження в усіх справах, в яких заявниками висуваються небезпідставні скарги, пов'язані виключно з тривалим невиконанням рішень національних судів, за виконання яких держава несе відповідальність, а також скарги про відсутність ефективних засобів юридичного захисту щодо такого невиконання, зберігаючи за собою право в будь-який момент оголосити будь-яку з таких справ неприйнятною або вилучити її зі свого реєстру після досягнення сторонами дружнього врегулювання або вирішення спору іншими засобами відповідно до статей 37 або 39 Конвенції [2].

Розгляд аналогічних справ було призупинено на цей же період.

На прохання Уряду Суд відтермінував на півроку виконання даного рішення, проте необхідні заходи не були вжиті, як наслідок, Суд відновив розгляд даної категорії справ.

У листопаді 2011 р. Урядом до Парламенту було внесено проект Закону «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» [5].

Даний законопроект передбачав:

1. механізм виконання рішень національних судів, відповідальність за які несе держава;
2. виплату компенсації за надмірну тривалість виконання судового рішення;

3. внесення змін до законів, які регулюють здійснення соціальних виплат, спеціальних пенсій;

4. обмеження кількості підприємств, на які поширюється дія мораторіїв, які перешкоджали примусовому виконанню рішень національних судів.

Також даний законопроект передбачав проведення, протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом, інвентаризації заборгованості з виплат за рішеннями суду, виконання яких гарантується державою та які було винесено на підставі правовідносин, які мали місце до набрання чинності цим Законом. Окрім того, законопроект анонсував розробку графіку та порядку погашення зазначеної заборгованості з Державного бюджету України на підставі даних інвентаризації та результатів аналізу наявних фінансових ресурсів до 2013 року.

Положення щодо обмеження соціальних виплат і обмеження дії мораторіїв було включено до проекту закону, оскільки саме ці дві категорії були основною причиною накопичення боргів за судовими рішеннями.

Також згідно з розрахунками, наданими державними органами, у випадку обмеження соціальних виплат і дії мораторіїв на примусове виконання рішень щорічні асигнування для забезпечення ефективного функціонування даного закону мали становити не менше 3 500 000 000 грн.

Даний закон був прийнятий 05.06.2012 р. із датою вступу з січня 2013 р.

Проте Верховною Радою було виключено положення щодо обмеження соціальних виплат та положення щодо обмеження дії мораторіїв на виконання рішень національних судів.

Таким чином, з моменту прийняття даний Закон був неефективним, оскільки його реалізація, без усунення причин виникнення заборгованості, потребувала щорічного фінансування в об'ємах, що значно перевищували можливості Державного бюджету.

Європейським судом було відновлено розгляд справ подібних до справи "Іванов проти України".

П'ять заяв були об'єднані у справу «Бурмич та інші проти України» [7] та направлені на розгляд Уряду в період грудня 2013 р. – січня 2015 р.

08.12.2015 р. Палата П'ятої секції, що здійснювала розгляд справи, відмовилась від своєї юрисдикції на користь Великої палати.

12.10.2017 р. Велика палата винесла рішення у справі «Бурмич та інші проти України» (заява № 46852/13 та інші).

Для розуміння причин винесення рішення у справі «Бурмич та інші проти України» більш доцільно процитувати текст рішення (п.п. 148–155) [7].

148. Протягом багатьох років невдале виконання Україною рішення у справі Іванова не дозволило вирішити системну проблему невиконання національних судових рішень, тим самим створивши велику кількість подальших заяв, які піднімають питання, які по суті ідентичні тим, що наводяться у цій справі.

149. Уряд України визнав, що йому не вдалось запровадити загальні заходи захисту, про необхідність яких йшлося у пілотному рішенні, і також визнав, що системна проблема, виявлена в цьому пілотному рішенні, потенційно може вплинути на кожного бенефіціара невиконаного національного судового рішення в Україні (див. пункти 130–134 вище). Згідно з даними, які Уряд надав Комітету міністрів, кількість осіб, судові рішення яких невиконані, становить близько 120,000 (див. пункт 126 вище).

150. Вищезгадана ситуація, при такому значному зростанню кількості заяв, може вплинути на здатність Суду виконати свою місію згідно зі статтею 19 стосовно інших заяв, що вимагають розгляду. У цьому контексті Суд вважає важливим нагадати, що на дату винесення цього рішення 72,101 справ, які визнані прийнятними, очікують на розгляд, з яких понад 27,000 стосуються

несистемних проблем порушення Конвенції, включаючи скарги на серйозні порушення прав людини.

151. Тривале незапровадження належних загальних заходів державою-відповідачем, залишаючи системну проблему невирішеною, призвело до того, що Суд був вимушений прийняти практику розгляду «справи типу Іванова» за прискороною спрощеною процедурою згрупованих судових рішень та ухвал, які по суті обмежуються лише твердженням про порушення та призначення справедливої сатисфакції. Це дозволило заявникам швидко отримати рішення про надання їм фінансової компенсації (див., наприклад, «Роженко та інші проти України» [Комітет], № 2644/04 та 23 інші заяви, 11 квітня 2013 року та пункти 28–29 вище).

152. Проте така судова політика групового розгляду рішень не мала суттєвого впливу на загальну системну проблему, виявлену у справі Іванова. Також це не призвело до явного прогресу у процесі виконання судових рішень (див. пункти 43–44, 124–128 та 131 вище). Крім того, з кожним роком зростаюча кількість заявників, замість отримання належного відшкодування на національному рівні, звернулася до Суду з проханням отримати фінансову сатисфакцію відповідно до статті 41 Конвенції. Як зазначено вище (див. пункт 146), деякі нові заяви стосуються невиконання національних рішень, які вже були предметом рішень Суду, в яких виявлено порушення Конвенції.

153. На момент прийняття рішення у справі Іванова в кінці вересня 2009 року в Суді розглядалося 1,400 справ (див. вище згадане рішення у справі Іванова, п. 86). У даний час, незважаючи на те, що Суд вже розглянув 14,430 подібних справ, 12,143 все ще знаходяться на розгляді (див. вище згадане рішення у справі Іванова, п. 86 та пункти 43–44 вище).

154. Єдиний висновок, який можна зробити з поточного стану справ, полягає в тому, що у випадку, якщо Суд продовжить розглядати подальші справи таким же чином, він зіткнеться з неминучою перспективою того, що ще більша кількість заявників з України звернеться до нього для отримання відшкодування

в майбутньому (див. також пункт 148 вище). Виходячи з цього висновку, Суд також спирається на оцінку Комітетом Міністрів ситуації на своєму засіданні 20 і 21 вересня 2016 р., де зроблено висновок, що врегулювання всіх справ, які знаходяться на розгляді, шляхом дружнього врегулювання чи односторонніх декларацій не розв'яже ситуацію у довготривалій перспективі, оскільки все ще існуватиме ризик отримання нових заяв, якщо не буде вирішено першопричину проблеми (див. пункт 127 вище).

155. Суд зауважує, що він знаходиться під ризиком початку роботи в якості частини української системи правосуддя та підміни себе українських органів влади у вирішенні проблеми «адекватне й достатнє відшкодування за невиконання або затримки у виконанні рішень національних судів», як це передбачено п'ятим пунктом резолютивної частини судового рішення у справі Іванова. Це завдання несумісне із субсидіарною роллю, яку, як передбачається, Суд повинен відігравати у стосунках із Високими Договірними Сторонами відповідно до статті 1 (обов'язок поважати права людини) та статті 19 Конвенції, і прямо протирічить логіці процедури пілотного рішення.

З огляду на вищезазначене Суд дійшов висновку, що до справ «типу Іванов» слід застосувати наступний підхід.

215. Як зазначалося вище, вирішення заяв, які зараз розглядаються, і 12,143 заяв, які очікують розгляду, – незалежно від того, чи ці заяви було повідомлено державі-відповідачу – є, що більш правильно, частиною процесу виконання пілотного рішення у справі Іванова і відшкодування за шкоду від системної проблеми, виявленої у рішенні у справі Іванова, слід надати всім жертвам, у тому числі тим, хто вже подав заяву до Суду, у рамках процедури виконання пілотного рішення під наглядом Комітету Міністрів (див. також п'ятий пункт резолютивної частини рішення суду у справі Іванова і пункти 195–196 та 203–204 вище).

...

(i) Що стосується заяв, які очікують розгляду

219. Враховуючи той факт, що всі ці заяви походять з тієї ж системної проблеми, що виявлено в справі Іванова, і що вони стосуються, по суті, тих самих фактів і права, що і справа, яка зараз розглядається, і на основі висновків, викладених вище (див. пункти 211–212 вище), Суд вважає, що ці справи повинні бути об'єднані у цьому провадженні відповідно до п. 1 правила 42 Регламенту Суду у поєднанні з п. 1 правила 71.

220. Крім того, з причин, викладених вище (див. пункти 200 і 208 та 211–212 вище), Суд вважає, що 7,741 заяв, повідомлених Уряду, що перелічені у Додатку I, і 4,502 нових заяв, зазначених у Додатку II до цього рішення, слід виключити з реєстру справ, згідно п. 1 (с) статті 37 Конвенції.

(ii) Що стосується майбутніх аналогічних справ

221. Враховуючи, що таке ж міркування стосується будь-якої майбутньої обґрунтованої заяви у «справі типу Іванова», яку може бути подано після винесення цього рішення, Суд може вилучити їх з реєстру справ і передати безпосередньо до Комітету Міністрів, крім тих заяв, які будуть визнані неприйнятними відповідно до статті 35 Конвенції.

222. Крім того, з огляду на Резолюцію від 12 травня 2004 р. Res(2004)3 Комітету Міністрів щодо рішень, які розкривають системну проблему, що лежить в основі порушення (див. пункт 112 вище), Суд забезпечить належне інформування Комітет Міністрів та установи Ради Європи про будь-які подібні справи і відповідні зміни, що стосуються подальших «справ типу Іванова» (див. рішення у Грінз та М. Т., цитовано вище, п. 122). Комітет Міністрів та держава-відповідач будуть повідомлені про рішення/ухвали Суду, що містять перелік таких заяв, які надалі повинні розглядатися в рамках загальних заходів щодо виконання пілотного рішення на національному рівні таким чином, щоб забезпечити належний юридичний захист всіх заявників у цих справах (див. також п'ятий пункт резолютивної частини рішення у справі Іванова).

(iii) Прикінцеві міркування

223. Як зазначено вище (див. п. 207 вище), рішення про вилучення подальших «справ типу Іванова» з переліку справ Суду не обмежує його повноваження щодо відновлення у реєстрі, відповідно до п. 2 статті 37, заяв, перелічених у додатках до цього рішення, або будь-яких інших майбутніх подібних заяв, якщо це виправдано обставинами. Суд передбачає, що може бути доцільним зробити повторну оцінку ситуації протягом двох років після набрання чинності цього рішення з метою з'ясування того, чи за цей час виникли обставини, які можуть вплинути на застосування Судом його повноважень.

Таким чином, Судом було вилучено з реєстру справ 12 143 заяви, що перебували на розгляді за скаргами на тривале невиконання рішень національних судів.

Дані заяви були вилучені на підставі згідно п. 1 (с) статті 37 Конвенції [2], оскільки їх подальший розгляд не є виправданим.

Також Суд зазначив, що за необхідності він може поновити розгляд як заяв, приєднаних до справи «Бурмич та інші проти України», так і інших аналогічних справ. Окрім того, Суд наголосив, що через два роки ним буде здійснено перевірку виконання цього рішення.

Це означає, що у випадку незапровадження ефективного механізму виконання рішень національних судів, Європейський суд може поновити розгляд вилучених заяв.

Справа «Бурмич та інші проти України» розглядалась на засіданні 1302-гому засіданні Комітету Міністрів Ради Європи (далі – КМ РЕ) 5–7 грудня 2017 р.

На наданому засіданні КМ РЕ було зазначено наступне.

Варто зауважити, що проблема невиконання або затримки у виконанні національних судових рішень зберігається в Україні протягом тривалого часу; ця група справ залишається на розгляді Комітету Міністрів з 2004 року; Постійні представники прийняли велику кількість рішень та шість проміжних резолюцій із закликом до національних органів влади вжити рішучих

заходів без подальших зволікань; велика кількість часу пройшла з моменту винесення пілотного рішення у справі Іванова у 2010 році, а відповідна ефективна система відшкодування так і не була запроваджена.

Судячи з усього, у цій групі справ не було досягнуто жодного прогресу з моменту останнього розгляду Комітетом.

У своїй останній проміжній резолюції (CM/ResDH (2017)184, прийнятій у червні 2017 року) Комітет ще раз підкреслив, що вжиття швидких рішучих заходів є абсолютно необхідним.

У недавньому рішенні у справі Бурмича від 12 жовтня 2017 року такий стан справ спонукав Велику Палату Суду прийняти рішення про передачу всіх подібних справ, які знаходяться на розгляді, а також майбутніх подібних справ, до Комітету Міністрів для розгляду в рамках загальних заходів щодо виконання вищезазначеного пілотного рішення у справі Іванова, включаючи положення щодо відшкодування за невиконання або несвоєчасне виконання національних судових рішень та сплати боргу, присудженого судовим рішенням.

Таким чином державні органи мають бути закликані запровадити на національному рівні цільовий механізм для забезпечення відшкодування всім фактичним та потенційним заявникам, які мають дійсні скарги відповідно до Конвенції.

У відповідь на рішення у справі Бурмича 17 листопада 2017 року у Страсбурзі відбулась зустріч високого рівня за участю Міністерства юстиції, Адміністрації Президента та Парламенту, на якій обговорювалось створення ad hoc механізму цільового відшкодування для всіх зазначених у рішенні заявників, що має відбуватись паралельно із зусиллями, спрямованими на досягнення довгострокового вирішення першопричин цих проблем.

Враховуючи, що Уряд почав працювати над створенням спеціального (ad hoc) механізму, слід підкреслити, що такий механізм відповідно до вимог Конвенції

та практики Суду, повинен забезпечувати адекватне та достатнє відшкодування всім заявникам з дійсними скаргами.

Має бути враховано наступне:

- вимога щодо забезпечення виконання рішень національних судів залишається обов'язковою до виконання;
- обов'язок виплати відсотків за прострочення виконання для того, щоб забезпечити грошовий еквівалент виплат за судовими рішеннями;
- необхідність забезпечення адекватної та достатньої компенсації нематеріальної шкоди та судових витрат.

Спеціальний (ad hoc) механізм також повинен передбачати процедуру верифікації скарг та швидке здійснення виплат.

Такий механізм має бути забезпеченим ресурсами, необхідними для виконання його функцій. Таким чином, державні органи повинні забезпечити достатні кадрові і адміністративні ресурси, а також необхідні бюджетні асигнування.

Нагальним є також паралельне знаходження довгострокового вирішення першопричин цих проблем, які, як визначив Суд, мають фундаментально фінансовий та політичний характер. Одним із зобов'язань в рамках загальних заходів є створення ефективного національного засобу правового захисту або комбінація таких засобів правового захисту, які можуть забезпе-

чити адекватне реагування на нинішню ситуацію для забезпечення дотримання державою-відповідачем Конвенції на національному рівні. Органи влади повинні спиратися на вказівки, надані Комітетом у своїх численних рішеннях та шістьох проміжних резолюціях, а також на багаторічну практику Суду. Зокрема, на основі наявних статистичних даних щодо винесених рішень проти держави та рішень, що очікують виконання, державні органи повинні визначити типи справ, які очікують виконання, типи зобов'язань, що випливають з цих рішень (тобто, грошові зобов'язання або зобов'язання у натурі), а також основні правові перешкоди, включаючи мораторії на невиконання, процедурні глухі кути та брак коштів, які є основними причинами проблем. Комітету пропонується закликати державні органи до посилення співпраці з Секретаріатом у зв'язку з цим.

Державним органам має бути запропоновано регулярно інформувати Комітет про прогрес, досягнутий у створенні спеціального (ad hoc) механізму, і у своїй роботі щодо напрацювання довгострокового вирішення. Зокрема, зважаючи на накладені Судом жорсткі часові рамки для переоцінки ситуації (а саме до 12 жовтня 2019 р.), державним органам слід запропонувати надати у строк до 15 лютого 2018 року дорожню карту заходів, які необхідно вжити для вирішення цієї проблеми, із чітким часовим графіком.

22.02.2018 р. Урядовий уповноважений повідомив Комітет міністрів про те, що план дій перебуває на стадії розробки та не буде наданий КМ РЄ до 15.02.2018 [11].

АНАЛІЗ ЗАПРОПОНОВАНИХ УРЯДОМ УКРАЇНИ ЗАХОДІВ

Оскільки станом на сьогодні план дій досі не був офіційно представлений, даний звіт буде базуватись на щорічному звіті про результати діяльності Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини у 2017 р., відповіді на запит пана Ліщини народному депутату України Сидоровичу Р.М., інформації наданої Міністерством юстиції Уповноваженому ВРУ з прав людини (див. Додаток 1), щорічній доповіді Уповноваженого ВРУ з прав людини про стан додержання та захисту прав та свобод людини і громадянина в Україні за 2017 р. [9] та інформації отриманої від заявників у справі Бурмич.

Вважаємо за необхідне умовно поділити аналіз на два блоки:

1. Вжиття заходів щодо виконання рішень національних судів, винесених на користь заявників у справі Бурмич, та виплати компенсації;
2. Вжиття заходів щодо запровадження ефективної системи виконання рішень національних судів.

1. ВЖИТТЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ СУДІВ, ВИНЕСЕНИХ НА КОРИСТЬ ЗАЯВНИКІВ У СПРАВІ БУРМИЧ, ТА ВИПЛАТИ КОМПЕНСАЦІЇ

Як впливає із рішення Суду та позиції КМ РЕ, Уряд повинен забезпечити створення ad hoc механізму цілового відшкодування для всіх зазначених у рішенні заявників.

Проте на момент винесення рішення Уряд був обізнаний із 7 741 заявою, які були комуніковані Уряду у 2013–2015 рр.

У той час, як 4 502 заяви, включені до Додатку II, ніколи не комунікувались Уряду, а тому спочатку необхідно зібрати інформацію щодо рішень, які підлягають виконанню, та щодо поточного стану їхнього виконання.

Однак станом на сьогодні Міністерством юстиції не вжито жодних заходів щодо збору даної інформації.

Так, наприклад, представником ТОВ «Гуд Едвайс» (підприємство було включено до Додатку II у справі Бурмич) було направлено запит до Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини (далі – Уповноважений) з проханням повідомити про порядок та строки виконання рішення національного суду, що стало підставою звернення до Суду. До запиту було долучено лист Суду, що вилучення заяви з реєстру справ у межах справи Бурмич, копія рішення суду, що підлягає виконанню та документ, що підтверджує невиконання рішення на даний час.

У відповідь представника заявника було поінформовано, що оскільки дана заява була включена до Додатку II «інформація про тривале невиконання якого саме рішення національного суду було підставою для звернення до Європейського суду, відсутня».

Таким чином, станом на сьогодні Уповноваженим не вжито жодних заходів для отримання збору інформації щодо рішень судів, що підлягають виконанню, як наслідок на даний час Уряд не володіє інформацією про те, яка сума підлягає до сплати заявникам на виконання рішень національних судів.

Також Уповноважений повідомив представника заявника, що рішення у справі Бурмич, згідно Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [8], не підлягає виконанню, зокрема у відповіді зазначено наступне.

«Статтю 1 Закону України передбачено, що рішенням Європейського суду є: а) остаточне рішення Європейського суду з прав людини у справі проти України, яким визнано порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; б) остаточне рішення Європейського суду з прав людини щодо справедливої сатисфакції у справі проти України; в) рішення Європейського суду з прав людини щодо дружнього врегулювання у справі проти України.

Таким чином, враховуючи положення Закону України, рішення Великої Палати Європейського суду у справі «Бурмич та інші проти України» про вилучення Євро-

пейським судом справ зі свого реєстру є рішенням, яке не підлягає встановленій законодавством процедурі виконання.

З огляду на вищезазначене Україна у співпраці із КМ РЕ веде активну роботу щодо розроблення відповідної стратегії вирішення цієї проблеми та запровадження механізму надання відповідного і достатнього відшкодування за порушення прав, гарантованих Конвенцією.»

Тут варто звернути увагу на позицію Уповноваженого ВРУ у щорічній доповіді за 2017 р.

«В першу чергу слід зазначити, що виконання рішень національних судів, які стали підставою для звернень заявників до Європейського суду та які були об'єднані у справі «Бурмич проти України», є заходами загально-го характеру на виконання пілотного рішення у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України». Цей висновок ґрунтується на положеннях статті 13 «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини».

Виконання рішень національних судів можливо забезпечити за рахунок програми «Платежі на виконання рішень закордонних юрисдикційних органів, прийнятих за наслідками розгляду справ проти України».

Так, відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення платежів, пов'язаних з виконанням рішень закордонних юрисдикційних органів, прийнятих за наслідками розгляду справ проти України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2007 р. № 408 [4], бюджетні кошти спрямовуються, зокрема, на витрати, пов'язані із здійсненням додаткових заходів індивідуального характеру на виконання рішень Європейського суду з прав людини, у тому числі виконання рішень національних судів, невиконання яких стало підставою для звернення до Європейського суду з прав людини, та витрати, пов'язані із здійсненням заходів загального характеру на виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Крім того, виконання заходів загального характеру вже здійснювалось за кошти даної програми у 2008 році. Так, на підставі внесених змін до згаданого вище Порядку Міністерством юстиції виплачувалась заборгованість з виплати заробітної плати звільненим працівникам ДБПК «Атомспецбуд» як захід загального характеру на виконання відповідних рішень Європейського суду».

Суд чітко висловив свою позицію щодо того, що вирішення питання щодо 5 первинних заяв у справі Бурмич, 12 143 долучених до неї заяв та інші заяви, що стосуються тривалого невиконання рішень національних судів, є складовою частиною загальних заходів у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України».

При цьому, Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» чітко передбачає необхідність вжиття заходів загального характеру з метою повного виконання рішень Суду.

На нашу думку, на даний час неможливим є виконання рішень національних судів та виплата компенсацій заявникам у справі Бурмич, на підставі Постанови Кабінету Міністрів України № 408 від 07.03.2007 р. [4], оскільки чинна редакція передбачає лише можливість здійснення витрат з метою вжиття додаткових заходів індивідуального характеру.

На нашу думку, внесення до даної постанови КМУ змін щодо можливості використання коштів даної бюджетної програми для забезпечення вжиття заходів загального характеру дозволить забезпечити швидке врегулювання справ заявників.

При цьому потрібно враховувати, що окрім виконання рішень національних судів необхідно також здійснити відшкодування шкоди завданої заявникам, включно з індексацією сум виплати, компенсацією немайнової шкоди та судових витрат.

Порядок нарахування такої компенсації також варто прописати у постанові КМУ № 408 від 07.03.2007 р.

Таким чином, для виконання рішень національних судів, винесених на користь заявників у справі Бурмич, та виплати компенсації необхідно:

1. Зібрати інформацію щодо рішень, що підлягають виконанню та стан їхнього виконання;
2. Внести зміни до Постанови КМУ № 408 від 07.03.2007 р., які дозволять здійснювати витрати для вжиття заходів загального характеру;
3. Здійснити розрахунок суми індексації та компенсації за тривале невиконання рішень судів;
4. Забезпечити достатнє фінансування даних виплат.

2. ВЖИТТЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ СУДІВ.

На нашу думку, вирішення даної проблеми необхідно розбити на два блоки:

1. Запровадження ефективного механізму виконання нових рішень;
2. Погашення наявної заборгованості.

1. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ ВИКОНАННЯ НОВИХ РІШЕНЬ

Насамперед, необхідно звернути увагу на те, що впливає з листа Уповноваженого на запит народного депутата Сидоровича Р.М., де йдеться про те, що станом на сьогодні органами державної влади вживаються заходи щодо узагальнення інформації щодо рішень судів, відповідальність за виконання яких несе держава.

Проте згідно з інформацією, наданою Міністерством юстиції Уповноваженому ВРУ, станом на 19.01.2018 на виконанні перебуває 169 500 виконавчих документів на суму 4 612 000 грн.

У щорічній доповіді Уповноваженого ВРУ вказано, що

згідно з наданою Державною казначейською службою інформацією вбачається, що:

1. заборгованість за першою чергою станом на 19.12.2017 р. становить 992, 32 млн грн. (158 851 судові рішення);
2. заборгованість за другою чергою станом на 19.12.2017р. становила 20, 34 млн грн. (1 006 судових рішень); за третьою чергою – 3 727, 37 млн грн. (7 988 судових рішень).

Тоді як рішення судів, відповідальність за виконання яких несе держава згідно Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» [5], перебувають на виконанні в Державній казначейській службі (далі – ДКС) України або Державній виконавчій службі.

Таким чином, у Мін'юсту та ДКС наявна вся необхідна інформація щодо рішень, котрі перебувають на виконанні, що дозволяє провести аналіз причин виникнення заборгованості та заходів, які необхідно вжити для їхнього усунення.

А тому посилання на те, що необхідно зібрати інформацію в органів державної влади, про рішення які підлягають виконанню є затягуванням часу.

Згідно з інформацією, наданою Мін'юстом Уповноваженому ВРУ з прав людини, основними причинами винесення рішень, за які несе відповідальність держава залишаються (Див. Додаток 1):

- соціальні виплати;
- існування мораторіїв, що перешкоджають примусовій реалізації майна боржників.

Щодо соціальних виплат

Для вирішення даної проблеми Мін'юст пропонує:

- створити реєстр пільговиків та використовувати його інформацію при плануванні видатків бюджету;

- запровадити систему моніторингу законопроектів та чинного законодавства на предмет встановлення додаткових пільг та їхньої узгодженості з можливостями бюджету, а також введення мораторію;
- створити Урядовий бюджетний комітет (відповідальний орган КМУ) та підсилити ефективність роботи бюджетного комітету ВРУ;
- опрацювати питання запровадження механізму фінансування існуючих та/або встановлення нових пільг в межах визначеної в бюджеті квоти;
- встановити абсолютну заборону на прийняття законодавства, яке перешкоджає виконанню рішень (мораторіїв) та встановлює гарантії не підкріплені державним бюджетом, скасування вже чинного законодавства, що містить подібні норми.

Безумовно найбільш правильним способом вирішення даної проблеми є приведення законодавства щодо соціальних виплат у відповідність з реальними можливостями держави.

Проте, на жаль, Парламент впродовж десятиліть приймає закони, котрі містять обіцянки щодо підвищення рівня життя різним верствам населення, при цьому, жодним чином не враховуючи реальні можливості держави.

Зокрема, як вже було зазначено вище, під час прийняття Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» [5] Парламентом було виключено положення щодо приведення соціальних виплат у відповідність з реальними можливостями державного бюджету.

А тому малоімовірним виглядає прийняття такого закону і на даному етапі.

У кожному разі вирішення даної проблеми можливе завдяки механізму, який вже застосовувався державою у 2011 р. та 2012 р.

Так, у червні 2011 року до Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» були внесені зміни, які передбачали, що у 2011 р. норми і положення Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», Закону України «Про соціальний захист дітей війни», Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України виходячи з наявного фінансового ресурсу бюджету Пенсійного фонду України на 2011 рік.»

Аналогічні положення містились у Законі України «Про Державний бюджет України на 2012 рік».

6 липня 2011 року своєю постановою № 745 Кабінет Міністрів України встановив зазначені суми. Ця постанова була чинною у період з 23 липня 2011 року до 1 січня 2012 року. 23 листопада 2011 року Кабінет Міністрів України виніс з цього ж питання ще одну постанову № 1210.

Більше того, рішенням Конституційного суду України № 1-42/2011 р. від 26.12.2011 р. дані положення Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» були визнані конституційними.

03.06.2014 р. ухвалою Суду у справі «Валентина Ніканорівна Великода проти України» (заява № 43331/12) Європейський суд дійшов висновку, що таке обмеження виплат не становило порушень Конвенції [8].

Після чого, з цих же причин, Судом було визнано неприйнятними близько 5 600 заяв типу Іванов (див п.п. 33-35 Бурмич).

Таким чином, застосування даного механізму дозволить привести соціальні виплати у відповідність з реальними фінансовими можливостями держави.

Ще одним проблемним питанням у сфері соціальних виплат Міністром названо виконання рішень національних судів зобов'язального характеру щодо перерахування соціальних виплат та щодо відмови у зміні способу і порядку виконання рішень.

На нашу думку, питання відмови органів соціального забезпечення виконувати рішення судів щодо перерахування соціальних виплат є надуманою проблемою, позаяк здійснення розрахунку розміру соціальних виплат не є завданням суду, окрім того, такі звернення мають наслідком збільшення навантаження на судову систему, яка і так є перевантаженою. Ця проблема радше існує тільки через неналежне виконання посадових обов'язків службовими особами Міністерства соціальної політики.

Таким чином, звернення до суду із клопотанням про зміну порядку і способу виконання рішення суду про зобов'язання здійснити перерахування соціальних виплат є спробою перекласти відповідальність за вирішення даного питання на суд.

Щодо мораторіїв на примусову реалізацію майна.

Безумовно, що, як і у випадку із соціальними виплатами, ідеальним вирішенням даної проблеми є скасування норм законів, якими дані мораторії запроваджені.

Проте, як і у випадку із соціальними виплатами, у Парламенті відсутня політична воля щодо скасування даних положень.

На нашу думку, положення таких законів є дискримінаційними щодо підприємств, на які не поширюється дія мораторіїв. З огляду на це, варто розглянути можливість звернення до Конституційного суду щодо неконституційності положень законів, якими запроваджено дію мораторіїв.

Якщо ж Парламент відмовиться скасувати дію мораторіїв і Конституційний суд визнає такі положення конституційними, то єдиним виходом є забезпечення достатнього фінансування для забезпечення виконання рішень судів, боржниками за якими є підприємства, що підпадають під дію мораторіїв.

Вирішення системних проблем дозволить визначити та передбачити в Державному бюджеті кошти, необхідні для виконання таких рішень.

2. ПОГАШЕННЯ НАЯВНОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI

На нашу думку, необхідно розділити виконання рішень, винесених щодо правовідносин, що виникли до вирішення системних проблем і рішень щодо правовідносин після вирішення системних проблем.

Станом на сьогодні в органів державної влади відсутня інформація щодо кількості рішень, за які держава несе відповідальність.

Оскільки значна частина з них не подавалась для виконання до ДВС чи ДКС або була повернута без виконання, тим не менше, держава несе відповідальність за виконання таких рішень.

Оскільки для розробки ефективного механізму погашення заборгованості необхідно знати кількість рішень та суму, що підлягає до сплати, обґрунтовано видається пропозиція Мініюсту щодо обмеження строків подання таких документів.

Також, на нашу думку, доречним є обмеження строків позовної давності щодо правовідносин, що мали місце до вирішення системних проблем.

Після завершення періоду для подання рішень суду, що підлягають виконанню, буде відомою сума боргу за рішеннями судів, що дозволить також визначити суму, яка необхідна для виплати індексації та відшкодування немайнової шкоди.

Беззаперечним є те, що сума буде великою і її сплата буде неможливою протягом року чи двох, тому, необхідно буде затвердити графік погашення такої заборгованості.

До того ж, необхідно звернути увагу на те, що Урядом України пропонувався КМ РЄ альтернативний варіант погашення заборгованості шляхом реструктуризації заборгованості станом на 01.01.2015 р., та погашення її облігаціями з можливістю погашення через 7 років, даний механізм передбачав, зокрема, сплату облігаціями сум справедливої сатисфакції (Постанова КМУ № 703 від 16.09.2015 р.) [3].

КМ РЄ було негативно оцінено можливість сплати сум справедливої сатисфакції векселями, щодо решти КМ РЄ було зазначено, що Уряд повинен надати більш детальну інформацію щодо даного механізму (п. 125 Бурмич).

У 2017 р. до постанови КМУ № 703 було внесено зміни, як наслідок запропонований механізм передбачає:

- реструктуризацію заборгованості за рішеннями судів, за які несе відповідальність держава, і за рішеннями ЄСПЛ, станом на 01.01.2017 р. на суму 7 544 562 370 гривень;
- видача векселів на суму, що дорівнює сумі рішення;
- сума заборгованості підлягає до сплати протягом 7 років рівними частинами із першою виплатою через рік;
- у суму кожного окремого векселя включаються 9,3 відсотка річних;
- отримання векселя вважається фактичним виконанням в повному обсязі рішення суду.
- **Основними недоліками запропонованого механізму, на нашу думку, є:**
- погашення заборгованості векселями здійснюється за згодою стягувача, при цьому відсутні альтернативні механізми погашення заборгованості;
- відсутність індексації за період з моменту винесення рішення і до моменту видачі векселів, а також відшкодування немайнової шкоди;
- строк погашення заборгованості є надто довгим (про що зазначалось Українською Гельсінської Спілкою з прав людини п. 125 Бурмич), окрім того, він може бути в будь який момент продовжений рішенням Уряду, так само як змінена відсоткова ставка;
- моментом виконання рішення суду вважається не момент повної оплати векселя, а момент видачі векселя стягувачу.

На нашу думку, у випадку усунення вищезазначених недоліків та чіткого дотримання Урядом умов реструктуризації, запропонований механізм може стати ефективним механізмом погашення наявної заборгованості.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИНИКНЕННЯМ ЗАБОРГОВАНІСТІ ДЕРЖАВИ ЗА РІШЕННЯМИ СУДІВ

Законодавство, що закріплює гарантії, не забезпечені можливостями державного бюджету, а також встановлює мораторії

Проблема виконання рішень національних судів зобов'язального характеру щодо перерахування соціальних виплат та щодо відмови у зміні способу і порядку виконання рішень

Відсутність достатнього фінансування закріплених законодавством гарантій, а також видатків на виконання рішень проти держави

РІШЕННЯ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ РАДИ ЄВРОПИ ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТРИСТУПЕНЕВОЇ СТРАТЕГІЇ

1

Обрахувати суму заборгованості, яка виникла у зв'язку з невиконаними в Україні рішеннями
За інформацією, наданою державними органами, загальна заборгованість за рішеннями національних судів, відповідальність за які несе держава, становить близько 31 млрд гривень

2

Запровадити схему виплат з певними умовами або яка містить альтернативні пропозиції для забезпечення виконання рішень, які все ще залишаються невиконаними

Законом України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» держава гарантує виконання рішення суду про стягнення коштів та зобов'язання вчинити певні дії щодо майна, боржником за яким є: державний орган; державні підприємства, установа, організація; юридична особа, примусова реалізація майна якої забороняється відповідно до законодавства Законами про державний бюджет на 2015–2018 рр. передбачено розстрочення заборгованості за рішеннями національних судів у розмірі 7,5 млрд грн, шляхом видачі державних казначейських векселів. Порядок реалізації вказаних норм визначено постановою КМУ від 16.09.2015 №703 «Деякі питання виконання рішень судів, що гарантовані державою, а також рішень Європейського суду з прав людини», постанова КМУ від 12.07.2017 №522 "Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо виконання рішень суду, які гарантовані державою"

3

Внести необхідні зміни до державного бюджету України для того, щоб відповідні кошти стали доступними для:

- ефективного функціонування зазначеної вище схеми виплат;
- запобігання виникненню ситуацій невиконання рішень національних судів, ухвалених проти держави або державних підприємств;
- а також розробити необхідні процедури для гарантування належного врахування бюджетних обмежень при ухваленні законів

Необхідно постійно передбачати кошти на зазначені цілі та запровадити дієвий контроль за прийняттям законодавства щодо пільг з метою узгодження з можливостями державного бюджету

ІСНУЮЧІ ШЛЯХИ ВИПЛАТИ ЗАБОРГОВАНОСТІ

За бюджетною програмою
КПКВК 3504040
«Заходи щодо виконання
рішень суду, що гарантовані
державою»

Безпосередньо
боржником

За бюджетною програмою
3601170
«Платежі на виконання рішень
закордонних
юрисдикційних органів,
прийнятих за наслідками
розгляду справ проти України»

ПРИЧИНИ НЕЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗУ «ПРО ГАРАНТІЇ ДЕРЖАВИ ЩОДО ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ»

НЕДОСТАТНІСТЬ КОШТІВ

Станом на 19.01.2018 загальна кількість рішень, виконання яких гарантується державою, за бюджетною програмою КПКВК 3504040 становить 169,5 документів у розмірі 4,612 млрд грн
При цьому на 2018 рік передбачено 500 млн грн

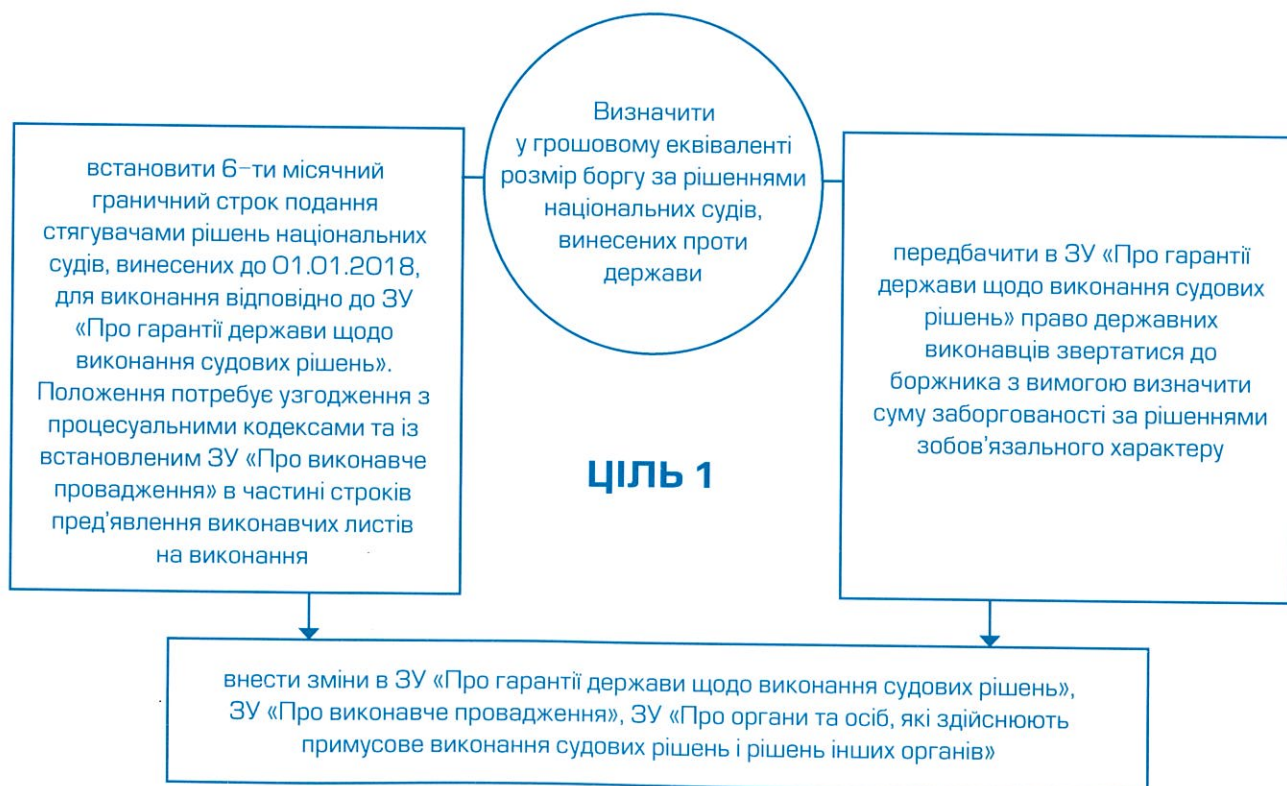
МОРАТОРІЇ

Проблеми виконання рішень судів у зв'язку з дією мораторіїв, встановленою законодавством, зокрема практика непередання таких рішень ДВС до ДКСУ у зв'язку із «адміністративними перешкодами»

ПРОБЛЕМА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ СУДІВ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ

Суди відмовляють у задоволенні заяв про зміну способу і порядку виконання рішень (із зобов'язального характеру на монетарний)

ВИРІШЕННЯ СТРУКТУРНОЇ ПРОБЛЕМИ: ЦІЛІ, ЯКИХ НЕОБХІДНО ДОСЯГНУТИ

ЦІЛЬ 2**КОМПЕНСАЦІЯ ЗА ТРИВАЛЕ НЕВИКОНАННЯ РІШЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ СУДІВ, ЯКА ВИМАГАЄТЬСЯ РІШЕННЯМ БУРМИЧ**

потребує визначення у Законі України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»

Необхідність скасування існуючої схеми виплати компенсації та встановлення 10% від заборгованості за рішенням, але не більше однієї мінімальної заробітної плати

виплачується за заявою стягувача

ЦІЛЬ 3**ВИРІШЕННЯ ПИТАННЯ ЩОДО ПОГАШЕННЯ ІСНУЮЧОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ДЕРЖАВИ ПЕРЕД СТЯГУВАЧАМИ**

На підставі визначеного розміру боргу (див. Ціль 1) встановити графік погашення заборгованості (ДКСУ, Мінфін)

Узгодити фінансування поточних видатків бюджетної програми з графіком погашення заборгованості, при цьому врахувати необхідність погашення векселів та сплати за ними відсотків (Мінфін, КМУ, ВРУ)

Провести інформаційну кампанію щодо переваг отримання векселів в рахунок погашення боргу держави (Мінінформполітики, Мінфін, ДКСУ, Мінюст)

ЦІЛЬ 4

Виконати рішення національних судів щодо заявників, заяви яких включено до рішень ЄСПЛ у справі «Бурмич та інші проти України» (ідентифіковані у додатку 1 до рішення) за рахунок коштів, передбачених на виконання рішень ЄСПЛ. Виконання не ідентифікованих рішень здійснюється відповідно до Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»;

ДВС провести інвентаризацію невиконаних рішень національних судів, які підлягають виконанню за раніше винесеними рішеннями ЄСПЛ, та вжити заходів щодо їх виконання протягом 2018 року.

ЦІЛЬ 5**ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЩОДО ВИНИКНЕННЯ ПРОБЛЕМИ У МАЙБУТЬОМУ**

Створити реєстр пільговиків та використовувати його інформацію при плануванні видатків бюджету (Мінсоц, Мінфін)

Запровадити систему моніторингу законопроектів та чинного законодавства на предмет встановлення додаткових пільг та їх узгодженості з можливостями бюджету, а також введення мораторію. Створити Урядовий бюджетний комітет (відповідальний орган КМУ) та підсилити ефективність роботи бюджетного комітету ВРУ

Здійснити моніторинг рішень про стягнення коштів, винесених щодо державних органів на користь приватних осіб, з метою ідентифікації причин утворення заборгованості, визначення шляхів подолання цієї проблеми та повідомлення про результати МРГ (Органи державної влади)

Опрацювати питання запровадження механізму фінансування існуючих та/або встановлення нових пільг в межах визначеної в бюджеті квоти

Встановити абсолютну заборону на прийняття законодавства, яке перешкоджає виконанню рішень (мораторіїв) та встановлює гарантії не підкріплені державним бюджетом, скасування вже діючого подібного законодавства (ВРУ)

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ

вул. Героївського, 13, м. Київ, 01051
Тел.: +380 44 278-07-22; факс: +380 44 271-17-83
E-mail: chertis@minjust.gov.ua
<http://www.minjust.gov.ua>
Код ЄДРПОУ 02019522

Народному депутату України
Садороничу Р.М.

вул. Грушевського, буд. 8,
м. Київ, 01008

11.01.2018 № 218/1922/1-13/18/18

на № _____

Шановний Руслане Михайловичу!

У відповідь на Ваше звернення від 12 грудня 2017 року № 148/155-12 щодо стану підготовки заходів загального характеру для забезпечення виконання судових на виконання рішень Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) у справах «Юрій Миколайович Іваков проти України» та «Буринка та інші проти України» у межах компетенції повідомляємо таке:

1. Щодо нормативно-правового забезпечення виконання рішень Європейського суду у справах проти України:

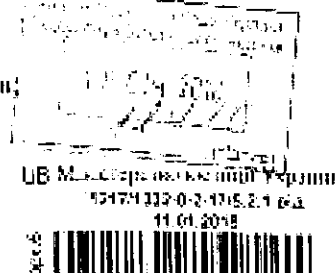
Відповідно до статті 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (далі – Закон України) рішення Європейського суду є обов'язковим для виконання Україною.

Стаття 1 Закону України передбачає, що виконанням рішення є: а) виплата стягувачеві відшкодування та вжиття додаткових заходів індивідуального характеру; б) вжиття заходів загального характеру.

Заходи загального характеру вживаються з метою забезпечення подержання державою положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), порушення яких встановлене рішенням, забезпечення усунення недоліків системного характеру, які лежать в основі виявленого Європейським судом порушення, а також усунення підстав для надходження до Європейського суду заяв проти України, спричинених проблемою, що вже була предметом рішення Європейського суду.

Стаття 13 вказаного Закону України передбачає, що заходами загального характеру є:

- в) внесення змін до чинного законодавства та практики його застосування;
- б) внесення змін до адміністративної практики;
- а) забезпечення законодавчої експертизи законопроектів;

Додаток 2

а також органи, яким делеговані повноваження органів виконавчої влади, та рішень, які перебувають на розгляді Європейського суду;

- центральним органам виконавчої влади до 11.12.2017 провести облік рішень і виконавчих документів, боржниками за якими є державні органи, їх підприємства, установи, організації, а також органи, яким делеговані повноваження органів виконавчої влади, підготувати статистичну інформацію щодо структури такої заборгованості та узагальнену інформацію подати до 22.12.2017 Міністерству юстиції України;

- Міненергвугілля, Казначейству, Пенсійному фонду України невідкладно завершити роботу з поданням Міністерству юстиції України вичерпної інформації стосовно 1300 заяв до Європейського суду, які перебувають на опрацюванні у Міністерстві юстиції України, з відповідними документами;

- Міністерству фінансів України скоординувати роботу ПАТ «Державний ощадний банк України» та Казначейства щодо здійснення заходів, пов'язаних із передачею Казначейству інформаційного ресурсу, необхідного для здійснення обміну документів в електронній формі, на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 № 703.

У зв'язку із важливістю покладеного на роботу групу завдання звертаємось до Вас із проханням забезпечити участь представника підкомітету Верховної Ради України з питань виконання рішень Європейського суду на наступних засіданнях міжвідомчої робочої групи, про які Вас буде повідомлено додатково.

Крім цього, одним із найважливіших заходів загального характеру є юридична експертиза проєктів актів на відповідність положенням Конвенції. Так, до Міністерства юстиції України постійно надходять проєкти актів, розроблені державними органами, які передбачають встановлення нових пільг або збільшення розміру існуючих. У переважній більшості випадків Міністерство фінансів України надає зауваження до таких проєктів у зв'язку з відсутністю у Державному бюджеті України необхідних коштів на фінансування забезпечення запропонованих пільг та ненадання розробниками пропозицій щодо можливих джерел покриття витратів на такі виплати.

Разом з цим, незважаючи на позицію Міністерства фінансів України та застереження Міністерства юстиції України щодо загрози масового звернення осіб зі скаргами на невиконання рішень національних судів до Європейського суду, такі проєкти актів подаються на розгляд Кабінету Міністрів України.

У зв'язку із цим заходом загального характеру для вирішення проблеми, констатованої у цій групі справ, є, зокрема, припинення практики ухвалення фінансово та економічно необґрунтованих законів, а також внесення змін до вже діючого законодавства у сфері соціальних виплат.

II. Група справ «Мері/Науменко проти України», яка стосується системної проблеми надмірної тривалості кримінального та цивільного провадження.

Основними проблемами тривалості кримінальних та цивільних проваджень в переважній більшості є ті, що виникають на стадії судового розгляду, а саме:

- вивчення значної кількості правочинних судових засідань через відсутність судді, з огляду на його перебування в відпустці, відпочинку, роз'їзді в іншій справі, відсутність судді, прокурок, адвоката з відрядженням, перебуванням у відпустці чи на лікарняному; неязку свідків (кримінальні та справи про адміністративні правопорушення); Застосовані судом привода не виконуються органами внутрішніх справ; вимога виконати привода не була здійснена через відсутність вільного транспорту, його неможливі, відсутність інформації.

- тривалі інтервали у часі між судовими засіданнями, що призначаються в обов'язково менше і більше;

- тривале відхилення часу, що витрачається на передачу справи між судами різних інстанцій (мінімум 2-3,5 місяці і більше);

- неможливість утворити колегію суддів для розгляду справи, що призводить до необхідності передавати справу до вищих судів для визначення присутності і передачі її до іншого суду першої інстанції для розгляду;

- неодноразовим винесенням (2 і більше разів) вироків судом першої інстанції, що надані виконуватися вищими судами – апеляційної чи касаційної інстанції, з поверненням справи на новий судовий розгляд до повного закінчення її самі рішення.

У цих справах, окрім проблеми надмірної тривалості процесу в арештантських та інших питаннях про відсутність у осіб ефективного права розумного захисту у зв'язку з впливом інших факторів.

З метою вирішення системної проблеми надмірної тривалості досудового слідства та судового провадження наказом Міністерства юстиції України від 21.03.2017 № 3847 було утворено міжвідомчу робочу групу під керівництвом Уповноваженого та у складі представників Верховної Ради України (народного депутата України Додиківського П.В.), Генеральної прокуратури України, Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Вищої кваліфікаційної комісії суддів, Вищої ради правосуддя, Верховного Суду України, Апеляційного судового суду України і розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Національної гвардії України, Реалізаційного панелі реформ, і проектів реформ та управління судової реформи в Україні та Центру суддівських студій.

Робоча група провела вже три засідання, під час яких було досліджено практику та рекомендації Ради Європи стосовно надмірної тривалості процесу в арештантських та інших питаннях про відсутність у осіб ефективного права розумного захисту під надмірною тривалістю провадження, а також можливі шляхи вирішення вищезазначеної проблеми в Україні розробила проект пропозицій до Конвенції щодо надмірної тривалості розгляду справ у судах (із визначенням поняття розумного строку судового розгляду, основних принципів ведення розумних строків розгляду справ, механізмів запобігання надмірній тривалості розгляду справ у судах та пропозицій до Конвенції щодо надмірної тривалості розгляду справ) обговорено питання превентивних заходів юридичного захисту щодо надмірної тривалості провадження. Наступне засідання заплановано присвятити питанням запровадження комплексних заходів.

Надалі робота цієї робочої групи повинна зосередитись складовими Дорожньої карти щодо вирішення проблеми надмірної тривалості провадження в Україні та забезпечення засобів захисту від званої проблеми.

Повідомивши, що з огляду на практику Європейського суду необхідними заходами загального характеру для вирішення проблеми надмірної тривалості провадження є запровадження превентивних (пропорціональних) та компенсаційних засобів захисту. Це, зокрема, передбачає Рекомендацію CM/Rec(2010)11 КМ РС країнам-членам щодо ефективних засобів юридичного захисту від надмірної тривалості провадження та звітом Європейської комісії «Ідеї демократії» через правозахисників (Венеціанська Комісія) про ефективність національних засобів правового захисту щодо надмірної тривалості провадження. Зокрема, у пункті 137 звіту йде мова про те, що «Якщо судові системи держави недосконалі з погляду забезпечення додержання високої про розумній строк, засобів правового захисту, призначеної прискорити провадження з метою запобігти його надмірній тривалості, становить неефективніше рішення. Такий засіб захисту має незмірнені переваги над засобом, що уможливає лише компенсацію, оскільки також перешкоджає виявленню подальших порушень у тому самому провадженні, не обмежуючись лише усуненням порушень в розгляді, на підставі від компенсаційних засобів правового захисту».

Крім цього, експерти звернули увагу на те, що Європейський суд надає чітку перевагу прискорювальному засобу проти суто компенсаційного засобу прискореного захисту, принаймні в рамках правових систем, що незмінно виявляються нездатними забезпечити право на судовий розгляд протягом розумного строку (пункт 139 звіту).

Враховуючи зазначене, звертаємось до Вас із проханням забезпечити участь представників громадянства у процесі виконання рішень Європейського суду з прав людини у подальшій роботі званої робочої групи.

III. Група справ «Каверлін/Афінасьєва проти України», яка стосується жорстокого поводження з особами, що перебувають в місцях позбавлення волі (в подальшому тимчасового тримання, слідчих ізоляторах, устигших виконання покарання), та/або неефективного розслідування на національному рівні скарг на таке жорстоке поводження.

Заходами загального характеру у цій групі справ є приведення адміністративної практики органів досудового розслідування, кримінально-виконавчої служби та прокуратури у відповідність з практикою Європейського суду та положень Конвенції. Зокрема, на сьогодні негтується від Генеральної прокуратури України інформація щодо:

1) комплексної оцінки впливу реформи, запроваджених зовсім Кримінальним процесуальним кодексом (який було прийнято у тіній сесії Ради в Радіо Свободі), та його впровадження на практиці. Зокрема, перед КМ РС стоїть завдання оцінити, чи існують механізми є достатніми для подолання практично жорстокого поводження з особами, які тримаються під вартою;

2) законодавчих та практичних заходів, яких було взято та які заплановані для того, щоб гарантувати, що жорстоке поводження з метою отримання зізнання ефективно переслідуються цивільним чином зареєстрованими.

3) надання інформації щодо реформування прокуратури (на законодавчому рівні та на практиці), що проводиться у тісній співпраці із Радою Європи (вказати заходи, експертні висновки (та їх впровадження) тощо).

Крім цього, ще одним заходом загальної характеру у цій групі справ є повернення і початок роботи Державного бюро розслідувань.

IV. Група справ «Хайло проти України», яка стосується порушення права на життя, а також відсутності ефективного розслідування обставин смерті.

Заходами загальної характеру у цій групі справ є забезпечення (на законодавчому рівні, а також у практичній діяльності представників державних органів) проведення ефективного кримінального розслідування на відставці положень Кримінального процесуального кодексу України від 2012 року, підписаних Комісії та практики Європейського суду.

Важливо наголосити, що проблема непроведення ефективного розслідування за невиконанням Європейським судом фактичних порушень статей 2 (право на життя) і 3 (заборона катування), які мали місце в аналізованих групах справ Камерані і Хайло, вкриває під посиленою увагою делегатів КМ РЄ. Оскільки, крім заходів загальної характеру, важливо забезпечити життя заходів індивідуального характеру, серед яких у цих групах справ є, перш за все, проведення ефективного розслідування смерті, катування/непроведення ефективного розслідування обставин смерті.

V. Група справ «Івнатюк/Чансв проти України», яка стосується системної проблеми незалежної адміністративної та судової практики затримання особи та обрання їй законним чином заходу у вигляді тримання під вартою, а також відсутність в національному законодавстві ефективних превентивних та компенсаційних засобів захисту особи від неправомірної позбавлення волі.

Порушенням цієї групи справ передувала група справ «Харченко проти України» та під час загального звітування делегати КМ РЄ ухвалили рішення відповідно до якого було вирішено продовжити розслідування, звернення питань у контексті справи Івнатюк.

Необхідними заходами загальної характеру у цій групі справ є:

- покращення адміністративної практики працівників органів державного розслідування, прокуратури та суду з метою забезпечення ефективного застосування положень Кримінального процесуального кодексу України щодо недопущення незаконного, необґрунтованого та тривалого тримання під вартою;

внесення змін до чинного законодавства. Так, наразі у Верховній Раді України на розгляд знаходиться проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо приведення порядку застосування за об'єданих заходів у відповідності з практикою Європейського суду з прав людини» (реєстр. № 9389 від 07.09.2017), який включено до

Додаток 2

порядку денного, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 03.10.2017 № 2149-VIII. Цей проект було розроблено Міністерством юстиції України на виконання підпункту 3 та підпункту 5 пункту 14 Плану заходів з реалізації Національної стратегії у сфері права людини на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.11.2018 № 1391-р.

Враховуючи це, звертаємось до Вас із проханням прискорити завершення чинного цього проекту та забезпечити відомостями про цей законопроект доступи встановленим Європейського суду.

VI. Група справ «Невмерсантивний проти України», яка стосується порушень положень Конвенції у зв'язку з некаваларними умовами тримання під вартою, незаконним особам, які тримаються під вартою, належної медичної допомоги, відсутністю ефективного національного засобу юридичного захисту щодо таких осіб, а також порушення прав таких осіб як існують.

Заходами кваліфікаційного характеру, необхідними для виконання цієї групи справ, є:

- приєднання умов тримання в установах тримання під вартою та законних покарань у відповідності з міжнародними стандартами (Конвенцією, статтями Європейського суду, звітами та рекомендаціями Європейського комітету з питань запобігання катуванням, Європейськими індивідуальними петиціями, Правлінням Маделей голлі). Зокрема, виходячи з того, що в Україні розробля угрупованні стратегії боротьби з протиправними умовами законання покарань та усунення негативних наслідків умов тримання під вартою, запровадження системи пробачії; поліпшення доступу ув'язнених до медичної допомоги;

- розробка законопроекту, спрямованого на впровадження превентивних комплексційних засобів юридичного захисту. За отриманої достатньої інформацією, Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності розглянув у першому читанні проект Закону України «Про превентивні і комплексційні засоби у зв'язку із катуваннями, незаконним чи таким, що прикинує катування, нещасливим або позарядним погоне за судженням та інші, ув'язнених під вартою, та запровадження інституту пенітенціарних судів» (№ 4916) та рекомендував Верховній Раді України прийняти його у першому читанні за основу.

Оскільки не внісено вимог невідкладного вирішення, звертаємось до Вас із проханням ініціювати розгляд вказаного законопроекту на відповідних пленарних засіданнях Верховної Ради України.

VII. Група справ «Салов/Олександр Волков проти України», в якій Європейський суд констатував проблему у функціонуванні судової влади. Зокрема, Європейський суд констатував наявність системної проблеми судової дисципліни, що стосується забезпечення її належного відокремлення від інших гілок влади, що, в свою чергу, не гарантує незалежності судів і захисту від порушень і завади при застосуванні дисциплінарних заходів.

З метою вжиття заходів загального характеру у цій групі справ було прийнято низку змін до Конституції та ухвалено закони, які передбачають нову

комплексну правову основу правосуддя, у тому числі в частині дисциплінарної відповідальності та кар'єри суддів.

Проте, незважаючи на вказані зміни, ще залишаються проблемні питання, викладені у детальному меморандумі Секретаріату КМ РЄ. Детальний аналіз меморандуму буде здійснено за допомогою проекту Ради Європи «Підтримка впровадження судової реформи в Україні», про що Вас буде повідомлено додатково листом.

VIII. Група справ «Балицький проти України», в якій Європейський суд констатував порушення положень Конвенції з огляду на те, що визнавальні показання, які в подальшому було використано судом для засудження заявника, відбирались у заявника формально як у свідка під час його адміністративного арешту, але фактично його допитували як підозрюваного, не забезпечуючи при цьому права мати захисника та права не свідчати проти себе.

Крім цього, Європейський суд вказав на використання слідчими органами практики, коли, незважаючи на наявність у справі підстави для кваліфікації злочину, розслідування якого вимагає обов'язкової участі захисника, слідчі органи кваліфікують його як менш тяжкий і, отримуючи сумнівану відмову особи від захисника, позбавляють її права мати захисника на початкових етапах розслідування.

Заходами загального характеру у цій групі справ є приведення адміністративної практики державних органів у відповідність з Конвенцією, практикою Європейського суду стосовно забезпечення ефективного виконання положень Кримінального процесуального кодексу України щодо права осіб, які тримаються під вартою, на захисника з початку позбавлення волі.

IX. Група справ «Веренцов проти України», в якій Європейський суд вказав на порушення, спричинені наявністю законодавчої прогалини щодо регулювання свободи зібрань, яка існує у законодавстві України протягом більш ніж двох десятиліть.

Заходами загального характеру у цій групі справ є:

1. Внесення змін у чинне законодавство: у Верховній Раді України розглядаються проект Закону України «Про гарантії свободи мирних зібрань» (реєстр. № 3587 від 07.12.2015), а також альтернативний проект Закону України (реєстр. № 3587-1 від 11.12.2015). Зазначені законопроекти 31.08.2016 надіслані до Європейської комісії за демократію через право. У Комітеті Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин 28.09.2016 відбулася зустріч делегації експертів Венеціанської комісії з Головою Комітету, в ході якої були обговорені зазначені законопроекти. Також члени делегації повідомили, що остаточні висновки Венеціанської комісії щодо вказаних законопроектів будуть оприлюднені у жовтні поточного року.

2. Забезпечення приведення практики національних судів, місцевої влади та поліції у відповідність з принципами Конвенції та практикою Європейського суду.

Додаток 2

Варуши до уваги те, що і деякі питання та рекомендації рівні не вирішено, звертаємось до Вас із проханням індивідуально звернутися законодавцю на найближньому пленарному засіданні Верховної Ради України

X. Група справ «Найдьон проти України», яка стосується незабезпечення державними органами можливості отримати копії документів з матеріалів справи, яких особі потребують для обґрунтування своїх заяв до Європейського суду.

Заходами загального характеру, необхідними для виконання рішення у вказаній групі справ, є розроблення законопроекту про внесення змін до законодавства щодо забезпечення гарантії уникнення отримання копій документів з матеріалів із кримінальних проваджень (кримінальних справ), у тому числі для подальшого звернення за захистом своїх прав до міжнародних інстанцій, зокрема до Європейського суду.

XI. Група справ «Душенько/Гіммошенко проти України», яка стосується використання державними органами судового провадження та затримання зв'язників з метою усунення їх від політичного життя та участі у майбутніх партійно-виборчих виборах.

Заходами загального характеру цієї групи справ є забезпечення приведення практики органів прокуратури та судів у відповідність з Конвенцією та практикою Європейського суду щодо недопущення затримання та подальшого тримання під вартою і засудження з метою неадекватного до компетентного судового органу за наявності обґрунтованих підстав у визначенні правопорушення, а й з інших причин.

Також необхідними заходами у цій групі справ є забезпечення на законодавчому рівні та в адміністративній практиці незалежності прокуратури, створення органів прокуратури, які не залежать від керівництва прокуратури та реорганізація структури прокуратури.

XII. Група справ «Наційо Михайленко проти України», яка стосується загальним суцільного застосування правових норм для медичного характеру (співілляк о розміщенні осіб до психіатричних закладів) без права на судовий перевір за її власним бажанням.

Заходом загального характеру у цій групі справ є внесення змін до чинного законодавства. Зокрема, проєкт Закону України «Про внесення змін до законодавчих актів пролю надання психіатричної допомоги (проект № 4446 від 15.04.2016) розроблено з метою створення реального механізму захисту прав недієздатних осіб та попередження свавілля при їх госпіталізації в психіатричних закладах та приведення чинного законодавства у відповідність з міжнародними стандартами надання психіатричної допомоги ув'язненим.

Цей проєкт визначено до порядку денного, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 03.10.2017 № 2149-VIII.

З огляду на важливість вирішення цієї проблеми саме на законодавчому рівні просимо Вас індивідуально розглянути важливий законопроект на найближньому пленарному засіданні Верховної Ради України.

Додаток 2

Також, крім записів інших міжнародних справ та заходів загального характеру, необхідних для їх виконання, повідомляємо про рішення в окремих справах, наприклад загального характеру у зв'язку з введенням змін до законодавства.

1. Рішення у справі «Топазде проти України», яке перебуває на розгляді Комісії міжнародного Секретаріату та делегатів КМ ЄС

Заходи загального характеру у цій справі є забезпечення на законодавчому рівні та в адміністративній практиці державних органів безпеки життя та діяльності журналістів.

2. Рішення у справі «Венімін Тимощенко проти України», в якому Європейській суд вважав порушення положень Конвенції з огляду на те що національне законодавство стосовно права на страйк є суперечливим і не передбачає одностороннього переліку випадків, коли реалізація права на страйк може бути обмежена або заборонена.

Так, з метою виконання заходів загального характеру у цій справі було розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких актів України щодо гарантування реалізації конституційного права людини на страйк» (реєстр. № 4639 від 03.06.2017) та включено до порядку денного, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 03.10.2017 № 2149 VIII.

03.06.2017 було передано на розгляд Верховній Раді.

13.07.2017 Верховною Радою України було одержано проект Закону України «Про внесення змін до деяких актів України щодо гарантування реалізації конституційного права людини на страйк» (реєстр. № 4639 від 13.07.2017) та включено до порядку денного, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 03.10.2017 № 2149 VIII.

Проект Вас ініціювати розгляд законопроекту № 4639 «Про внесення змін до деяких актів України щодо гарантування реалізації конституційного права людини на страйк».

3. Рішення у справі «Арсенів проти України», в якому Європейській суд вважав порушення положень Конвенції з огляду на те що національні нормативно-правові акти щодо прийому надійти до відділення інженерної термії та недостатність законодавства щодо встановлення кваліфікаційних вимог до працівників цієї термії прийняти рішення щодо цієї справи, в тому числі щодо стримування територіальної зони на підземстві.

Заходи загального характеру у цій справі є внесення змін до деякого законодавства. Зокрема, Планом дій з реалізації Національної стратегії у сфері праці затверджено на період до 2020 року передбачено внесення змін до Закону України «Про пенсійну систему України» і Основ законодавства України про охорону здоров'я, які мають виконувати порядок обстеження та лікування в закладах охорони здоров'я осіб з певними розладами психічного здоров'я з метою необхідного лікування.

4. Рішення у справі «Вінніцин проти України», в якому Європейській суд вважав порушення положень Конвенції з огляду на відсутність у заявника, засудженого до покарання у виді позбавлення волі, можливість доглядати перебігання до колонії, розташованої в селі, де він мешкає протягом проживання.

З метою виконання заходів загального характеру у цій справі було розроблено проект Закону України «Про внесення змін до статті 93

Кримінально-виконавчого кодексу України (листо удосконалення паралельно права застосування на відбування покарання за місцем проживання до засуджених або місця постійного проживання родичів). Законопроект 03.10.2015 було зареєстровано у Верховній Раді України за № 2253 а і 03.10.2017 включено до порядку денного, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 03.10.2017 № 2149-VIII.

Проектом Виз ініціювати розгляд виконаної законопроекту на найближчих пленарних засіданнях Верховної Ради України

5. Рішення у справі «Ошурко проти України», в якому Європейський суд, серед іншого, констатував порушення положень Конвенції у зв'язку із затримкою між постановленим умови про дострокове звільнення від відбування покарання за станом здоров'я та фактичним його звільненням з-під варті.

З метою вжиття заходів загального характеру у цій справі було розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Кримінально-виконавчого кодексу України щодо порядку звільнення від відбування покарання» (проект № 4764 від 24.04.2014).

Законопроектом було запропоновано внести зміни до статті 579 Кримінального процесуального кодексу України, передбачити обов'язкову участь засудженого, який відбуває покарання у місцях позбавлення волі, з судовому засіданні під час розгляду питання його звільнення від відбування покарання та про негайність надіслати рішення суду після його ухвалення до установа виконання покарання, а також до статті 153 Кримінально-виконавчого кодексу України, якими закріпити норму про негайне звільнення засудженого з моменту отримання рішення суду.

Законопроект було підхилено у першому читанні.

Відповідно для вирішення констатованої Європейським судом проблеми необхідно запровадити зміни до чинного законодавства, який був уступив вказані порушення.

6. Рішення у справі «Мороз проти України», в якому Європейський суд констатував порушення з огляду на те, що національне законодавство, чинне на час події, не містило визначеної процедури вилучення або підлягав у національній державі за підписанням та виконанням особам, які перебувають під вартою. Також у цій справі було констатовано порушення у зв'язку з тим, що об'єктивні права людини користуватися ретельною літературою та предметами релігійного культи не було виправдані та «встановленим законом».

З огляду на існування на національному рівні прогалини у законодавчому регульованні процедури надання дозволу особам, які перебувають під вартою, на побачення з родичами Європейський суд звернув увагу на необхідність запровадження в національному законодавстві та адміністративній практиці необхідних реформ з метою приведення їх у відповідність з рекомендаціями Конвенції та практикою Європейського суду

У зв'язку з цим Кабінетом Міністрів України було розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про попереднє

ув'язнення» (щодо удосконалення окремих пору)» (реєстр. № 4576 від 04.05.2016).

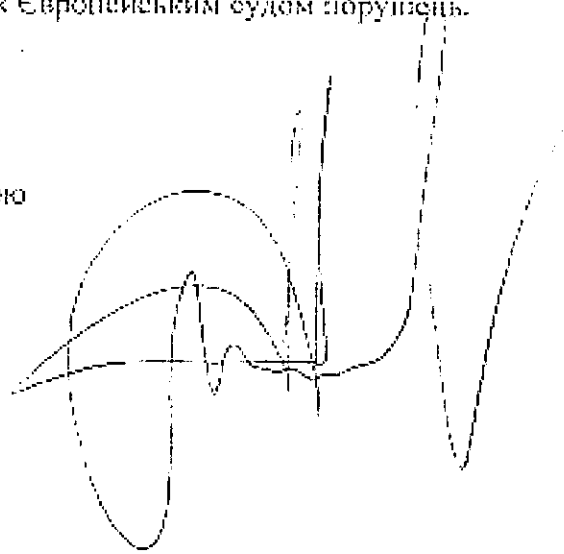
Наразі вказаний законопроект знаходиться на розгляді у Комітеті Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності та включений до порядку денного п'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання.

З огляду на вищезазначене просимо Вас ініціювати включення законопроекту № 4576 до першочергового розгляду на поточній сесії Верховної Ради України.

Варто також зауважити, що цей перелік справ та аналіз порушень не є вичерпними, оскільки КМ РС здійснює нагляд у кожній справі. Проте на сьогодні важливим є саме вирішення системних проблем, які лягли в основу констатованих Європейським судом порушень.

З повагою

Міністр

Павло ПЕТРЕНКО

Додаток 2

7

г) забезпечення професійної підготовки з питань вивчення Конвенції та практики Суду прокурорів, адвокатів, працівників правоохоронних органів, працівників імміграційних служб, інших категорій працівників, професійна діяльність яких пов'язана із працевлаштуванням, а також з правами людей в умовах позбавлення свободи;

д) інші заходи, які визначаються - за умови нагляду з боку Комітету міністрів Ради Європи - державо-відповідачем відповідно до Рішення з метою забезпечення усунення недоліків системного характеру, припинення спричинених цими недоліками порушень Конвенції та забезпечення максимального відшкодування наслідків цих порушень.

З метою вжиття заходів загального характеру орган представництва (Міністерство юстиції України в особі Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини) щокварталу готує та надсилає до Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) подання щодо вжиття заходів загального характеру. Одночасно з поданням готує аналітичний огляд для Верховного Суду України та надсилає до Апарату Верховної Ради України пропозиції для урахування під час підготовки законопроектів.

Наголошую, що стаття 1 Закону України передбачає, що орган представництва – є органом, відповідальним за забезпечення представництва України в Європейському суді та координацію виконання його рішень.

2. *Щодо практики Європейського суду та Комітету міністрів Ради Європи (далі – КМ РЄ) у справах проти України, у яких було констатовано проблему повільного виконання рішень національних судів*

Проблема тривалого виконання рішень національних судів, при якій Ви визнаєте у своєму доповіді, існує в Україні вже десятиліттями та на жаль, не втрачає своєї актуальності.

15 жовтня 2009 року Європейський суд ухвалив рішення у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» (заява № 40450/04), у якому констатував, що проблема невиконання рішень національних судів в Україні носить системний характер, і що встановлені «порушення є наслідком несумісної з положеннями Конвенції практики, яка полягає в систематичному невиконанні державою-відповідачем рішень національних судів, за виконання яких вона несе відповідальність і у зв'язку з якими сторони, права яких порушені, не мають ефективних засобів юридичного захисту» (п. 4 резолютивної частини рішення).

Європейський суд також застосував процедуру «літнього» рішення, постановивши, що протягом року з дня ухвалення вказаного рішення державо-відповідач повинна вирішити встановлену проблему та забезпечити всім зацікавленим, а також іншим особам з аналогічними скаргами ефективні засоби захисту від шкідливих порушень.

Саме через цю проблему Україна довгий час займала перше місце серед держав-членів Ради Європи за кількістю звернень до Європейського суду

(довідково слід зазначити, що станом на 31 грудня 2015 року на розгляді в Європейському суді перебувало загалом 64 850 справ проти держав-сторін Конвенції, з них 13 850 справ – проти України, що склало 21,4 % від загальної кількості справ; станом на 31.12.2016 перебувало загалом 79 750 справ проти держав-сторін Конвенції, з них 18 150 справ – проти України, що склало 22,8 % від загальної кількості справ).

Приватідно зазначаю, що зазначену інформацію Уповноваженні у справах Європейського суду з прав людини щорічно надає КМУ у звітах про результати діяльності Уповноваженого. Також ця інформація є у відкритому доступі на офіційному веб-сайті Європейського суду за посиланням http://www.echr.coe.int/Documents/Stats_pending_2017_BU_.indf

Ситуація щодо першості України у цьому непростованому рейтингу змінилася з ухваленням Великою Палатою Європейського суду рішення у справі «Будимчу та інші проти України» (заяви №№ 46852/13 та інші). У цьому рішенні Європейський суд постановив вилучити ці справи зі свого реєстру *strike out* 12 148 заяв, які стосуються системної проблеми невиконання рішень національних судів в Україні та передати їх КМ РС, який здійснюватиме подальший нагляд за їх виконанням в контексті вжиття заходів загального характеру.

Відповідно до резолютивної частини цього рішення Європейського суду 12 148 справ цієї групи розглядатимуться в рамках добовитаних, які Європейський суд визначив для України ще у пілотному рішенні у справі «Корній Миколайович Іванов проти України».

Відповідно до статті 2 Закону України порядок виконання рішень Європейського суду визначається цим Законом, Законом України «Про виконавче провадження», іншими нормативно-правовими актами з урахуванням особливостей, що передбачені вказаним Законом.

Стаття 1 Закону України визначає, що рішенням Європейського суду є: а) остаточне рішення Європейського суду з прав людини у справі проти України, яким визнаано порушення Конвенції; б) остаточне рішення Європейського суду з прав людини щодо справедливої сатисфакції у справі проти України; в) рішення Європейського суду з прав людини щодо дружнього провадження у справі проти України; г) рішення Європейського суду з прав людини про схвалення умов односторонньої декларації у справі проти України.

Відповідно, рішення Великої Палати Європейського суду у справі «Будимчу та інші проти України» про вилучення Європейським судом справ зі свого реєстру є рішенням, яке не підлягає виконанню відповідно до процедури, встановленої Законом України.

КМ РС, який відповідно до статті 46 Конвенції здійснює нагляд за виконанням рішень Європейського суду, звертає особливу увагу на вказану групу справ і реально розглядає всі заходи, які Україна вживає чи планує вжити з метою виконання рішень Європейського суду цієї категорії.

З моменту ухвалення Європейським судом «плітного» рішення КМ РС ухвалив п'ять проміжних резолюцій, у яких висловив серйозне невдоволення тривалого відсутністю прогресу у вирішенні встановленої Європейським судом проблеми. Неодноразово у своїх проміжних резолюціях КМ РС закликав органи влади України ухвалити необхідні зміни до законодавства з метою забезпечення виконання рішень національних судів, створити ефективний засіб захисту осіб у зв'язку з їх скаргами на невиконання рішень національних судів, а також забезпечити фінансування у розмірі, необхідному для забезпечення належного виконання рішень судів в Україні.

Більше того, ще у своїй резолюції, ухваленій у 2010 році, КМ РС закликав органи влади України забезпечити всім особам в Україні, які перебувають у становищі, аналогічному становищу заявників до Європейського суду (тобто всім особам, на чюю користь не виконуються рішення національних судів), ефективні засоби захисту і належне відшкодування.

У своєму рішенні від червня 2016 року делегати КМ РС, серед інших, наполегливо закликали органи державної влади України запровадити триступеневу стратегію з метою знаходження ефективного довготривалого вирішення проблеми невиконання рішень національних судів, у тому числі:

- об'єднання суми заборгованості, яка виникла у зв'язку з невиконанням в Україні рішеннями;
- запровадження схеми виплат з певними умовами або, яка містить альтернативні пропозиції, для забезпечення виконання рішень, які все ще залишаються невиконаними;
- внести необхідні зміни до державного бюджету України для того, щоб відповідні кошти стали доступними для ефективного функціонування значущої вищої схеми, а також з метою запобігання виникненню ситуації невиконання рішень національних судів, ухвалених проти держави або державних підприємств, розробити необхідні процедури для гарантування належного врахування бюджетних обмежень при ухваленні законів.

У зв'язку із ухваленням Європейським судом рішення у справі «*Burdakov та інші проти України*» Уряд України розпочав новий (як для України, так і для КМ РС) формат співпраці з КМ РС з метою вирішення вказаної проблеми. Зокрема, на цей час ведуться переговори щодо створення належного та ефективного механізму, який вирішить і довготривалу проблему і настане відшкідкування заявникам.

3. *Щодо важливих засобів захисту на національному рівні Європейського суду у справах «Юрій Михайлович Іванов проти України та «Бурдаков та інші проти України»*

Починаючи з 2009 року, Міністерство юстиції України неодноразово звертало увагу органів влади на необхідність вирішення проблеми невиконання рішень Європейського суду в Україні. Зокрема, з метою вирішення встановленої

Європейським судом проблеми Міністерство юстиції України розробило кілька законопроектів, спрямованих на створення ефективної системи виконання рішень національних судів.

Міністерством юстиції було розроблено та подано до КМУ проект Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», який було прийнято Верховною Радою України 05 червня 2012 року № 4901-VI.

Законом запроваджувався механізм, за яким виконання судових рішень про стягнення коштів з державних органів, підприємств, установ чи організацій, боржника-юридичної особи, примусова реалізація майна якого заборюється, здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, у разі якщо неможливо виконати рішення за рахунок боржника.

Однак, у зв'язку з недостатністю коштів у Державному бюджеті на виконання рішень національних судів, боржниками за якими є держава, у Законах України про Державний бюджет України на 2015-2018 роки передбачено норму щодо розстрочення заборгованості на більш ніж 7,5 мільярдів гривень шляхом видачі державних казначейських векселів, передоз реалізації якої затверджено постановою КМУ «Деякі питання виконання рішень судів, що гарантовані державою, а також рішень Європейського суду з прав людини» від 16 вересня 2015 року № 703.

Крім того, 09 серпня 2017 року КМУ була прийнята постанова № 591 «Про утворення міжвідомчої робочої групи з вирішення проблемних питань, пов'язаних із виникненням заборгованості держави за рішеннями судів» (включи справи «Юрій Миколайович Іванов проти України» та групи справ «Жовнер проти України»). Вказана міжвідомча робоча група (далі – МРГ) в результаті роботи має розробити стратегію погашення заборгованості держави та запобігання її виникненню.

10 жовтня 2017 року відбулося перше засідання міжвідомчої робочої групи під час якого було затверджено порядок денний засідання, персональний склад та вирішено:

- створити реєстри рішень національних судів, що набрані законної сили, боржниками за якими є державні органи, їх підприємства, установи, організації, також органи, яким делеговані повноваження органів виконавчої влади та рішень, які перебувають на розгляді Європейського суду;

- центральним органам виконавчої влади до 11 грудня 2017 року провести облік рішень і законодавчих документів, боржниками за якими є державні органи, їх підприємства, установи, організації, а також органи, яким делеговані повноваження органів виконавчої влади, підготувати статистичну інформацію щодо структури такої заборгованості та узагальнену інформацію подати до 22 грудня 2017 року Міністерству юстиції;

- Міненерговугілля, Державній казначейській службі України (далі – ДКС), Пенсійному фонду України – невідкладно завершити роботу з поданням Міністерству юстиції звітної інформації стосовно 1300 заяв до

Додаток 2

Європейського суду, які перебувають на виконанні в Міністерстві юстиції, з відповідними документами:

- Міністерству фінансів України співпрацювати роботу публічного ПАТ «Державний ощадний банк України» та ДКС щодо здійснення заходів, пов'язаних із перелачею ДКС інформаційного ресурсу, необхідного для здійснення обміну документами в електронній формі на виконання постанови КМУ від 16 вересня 2015 року № 703.

Принатібно повідомляю, що Князьвич Р.П. було повідомлено про створення цієї робочої групи, а також запропоновано надати кандидатуру для подальшої в ній участі листом від 08 листопада 2017 року № 43362/1623-0-1-17/5 (копія додається).

Станом на сьогоднішній день здійснюється підготовка до наступного засідання.

Варто підкреслити важливість діяльності парламенту України у межах не тільки вирішення зазначеної у цьому листі проблеми, а й процесу виконання рішень Європейського суду, ухвалених проти України в цілому.

Із задоволенням відзначаю створення у Верховній Раді України підкомітету з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини. Сподіююсь, що його створення дозволить прискорити процес виконання рішень Європейського суду, особливо тих, які потребують внесення змін у чинне законодавство України, у належній рішечі. Адаже з метою зменшення обсягу та вирішення системної проблеми невиконання рішень національних судів в Україні зокрема, необхідно уникнути ситуації прийняття законодавства, що закріплюватиме додаткові гарантії для осіб, виконання яких держава не зможе забезпечити у повному обсязі, зокрема, через відсутність достатнього фінансування.

Дякую за Ваше лист.

З повагою

Заступник Міністра юстиції
України – Уповноважений у справах
Європейського суду з прав людини

Іван ЛІЩЕНА

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

вул. Бурлакивська 11, м. Київ, 01600
Тел. +380 44 278 2723, факс +380 44 271-17-07
Е-mail: info@mj.gov.ua
www.mjust.gov.ua
код ЄДРПОУ 02019522

Голові Комітету Верховної Ради
України з питань правової
політики і прокуратури
Книженю Р.П.

№ 2017/10/01/15/2119/22 від 10.02.2017 р.

Шановний Руслане Петровичу!

Одним із зобов'язань України, що випливає з її членства в Раді Європи, є, зокрема, обов'язок забезпечувати належне виконання рішень Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд).

Обов'язком євпа рішень Європейського суду та їх виконання передбачено статтею 46 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) та статтею 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (далі – Закон України). Основне зобов'язання Європейського суду передається Комітету міністрів Ради Європи (далі – КМ РЄ), який здійснює нагляд за його виконанням.

Черезок координації Уповноваженому у справах Європейського суду з прав людини (далі – Уповноваженні) виконання рішень Європейського суду передбачено у главі третій Закону України.

Станом на 13.10.2017 КМ РЄ здійснює нагляд у 1136 рішеннях у справах проти України.

З цих рішень 921 перебуває під посиленням нагляду, 207 рішень підпадають під визначення стандартної процедури здійснення нагляду та 8 рішень є питаннями до КМ РЄ. 135 рішень у справах проти України є системою проблемою (leading cases), 981 рішення із неперіодичними порушеннями та 72 рішення Європейського суду щодо зручного врегулювання у справах проти України.

Відповідно до статті 13 Закону України заходи загального характеру означаються з метою забезпечення додержання державою зобов'язань Конвенції, порушення яких встановлені рішенням, забезпечення усунення неспівмір системного характеру, які стосуються в основі виявленого Європейським судом порушення, а також усунення підстави для надходження до Європейського суду заяв проти України, спричинених проблемою, що вже була предметом розгляду в Європейському суді.

Заходами загального характеру є заходи, спрямовані на усунення проблематик в рішенні системної проблеми та її систематичних, зокрема:

а) внесення змін до чинного законодавства та практики його застосування;

Додаток 2

- б) внесення змін до однієї патентованої практики;
- в) забезпечення юридичної експертизи законопроектів;

д) забезпечення професійної підготовки з питань виконання Конвенції та практики Європейського суду прокурорів, адвокатів, працівників правохоронних органів, працівників Іміграційних служб, інших категорій працівників, професійна діяльність яких пов'язана із правозахороюванням, а також із призначенням моделей з урахуванням потреб;

д) інші заходи, які передбачаються за умови перегляду з боку КМ РС державно-відповідачем відповідно до рішення з метою забезпечення усунення неспівпадіння системного характеру, припинення спротивних шкідливих порушень Конвенції та забезпечення максимального відшкодування наслідків цих порушень.

Повідомляючи, що КМ РС наважиться зорганізувати тісна та ефективна співпраця з державою-відповідачем з метою досягнення «стандартного» запляну на їх виконання.

З метою оптимізації процесу здійснення запляну за виконанням державою-членом Ради Європи рішень Європейського суду КМ РС класифікує їх у групи.

На сьогодні КМ РС здійснює послідовний запляну з таких груп справ проти України:

1. Група справ «Юрій Михайлович Іванов/Жаннер проти України», яка стосується найбільш масштабної та актуальної в Україні та з огляду проблеми виконання та тривалого виконання рішень національних судів.

На черговому засіданні в червні 2016 року КМ РС ухвалив рішення, в якому вимагаво звинувачувати Україну впровадити стратегічну з метою виконання ефективного задоволення вирішення проблеми тривалого виконання рішень національних судів:

1. Обрахувати суму заборгованості, яка виникла у зв'язку з невиконанням в Україні рішень.

Вживаючи заходи загального характеру, рекомендовані КМ РС, Кабінет Міністрів України надав доручення державним органам провести ліквідацію заборгованості за рішеннями національних судів. За підрахуваннями вони становить близько 33 мільярдів євро, 496 мільярдів євро, 49 600 мільярдів США.

Наразі Міністерство юстиції України відповідальною ліквідації заборгованості органів місцевого самоврядування. На даний час сума заборгованості є недостатньою, але вже складає близько 110 мільярдів євро.

2. Запровадити схему виплат в певних умовах або яка містить альтернативні пропозиції для забезпечення виконання рішень, які ще не задоволені виконаннями.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» запроваджено механізм реструктуризації заборгованості за судовими рішеннями, виконання яких гарантовано державою. Цей механізм реалізований у формі реструктуризації заборгованості, що виникла станом на 01.01.2017 за рішеннями судів, виконання яких гарантовано державою, а також за рішеннями Європейського суду в прав людини, прийнятими на національному рівні проти

прети України, фінансовими витратами європейських держав, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 15.09.2015 № 309 «Про деякі питання виконання рішень судів, що гарантовані державою, а також рішень Європейського суду з прав людини» (зі змінами).

У зв'язку з цим паролі розробляється порядок реструктуризації заборгованості обсягом до 7 544 562 370 гривень, що виникла станом на 01.01.2017 шляхом великої фінансової взаємодіяної угоди страхом об'єкту до семи років з відстроченням платежів за цією заборгованістю на один рік та відсотковим ставкою 9,5 відсотка річних.

У зв'язку з цим паролі розробляється порядок реструктуризації виконання судових рішень з достатній рівень фінансової забезпечення бюджетної програми, спрямованої на виконання судових рішень.

3. Внаслідок необхідності чинити до Державного бюджету України додаткові, повноцінні та планові кошти стали недоступними для ефективного функціонування системної платіжної системи, а також з метою забезпечення повноцінного виконання виконання рішень національних судів, ухвалених проти держави або державних підприємств, розробити необхідні процедури для гарантування повноцінного врахування бюджетних обмежень при ухваленні законів.

За рахунок бюджетних витрат забезпечується соціальним захистом широким верств населення країни, серед яких особи, які втрачають небезпечні інші види соціальних послуг, тому передбачається у Державному бюджеті України видатки на виконання судових рішень здійснюватиметься на засадах справедливості, з упередженого розподілу суспільного блага між громадянами та з врахуванням загальносуспільних потреб, необхідності забезпечення прав і свобод людини та її життя, виходячи з фінансових можливостей держави. Тобто є абсолютно необхідним збільшити достатній обсяг видатків на виконання судових рішень.

Ураховуючи вищезазначене та у зв'язку з необхідністю налагодити ефективне виконання законодавчої Європейськими судами європейської проблематикою виконання рішень національних судів, необхідно якнайшвидше сформулювати постановку стратегічно довгострокового вирішення проблеми з рівнем виконання рішень національних судів, створити на національному рівні координаційний орган, відповідальний за вирішення виключної проблеми.

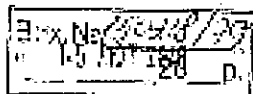
У зв'язку із цим Кабінетом Міністрів України була прийнята постановка від 09.03.2017 № 391 «Про утворення міжвідомчої робочої групи з вирішення проблемних питань, пов'язаних із виконанням заборгованості держави за рішеннями судів» (справа «Юрій Іванович Іванов проти України та група осіб» проти України).

Назва робочої групи в результаті роботи має розробити стратегію поглиблення заборгованості держави та виконання її виключності.

10.10.2017 відбулося перше засідання міжвідомчої робочої групи, під час якого було затверджене рішення держави, персональний склад та вирішено:

- створити реєстри рішень і подій в апеляційних судів, що набрали законної сили, державними та іншими державними органами, їх підприємствами, установами, організаціями.

Додаток З

Заступнику Міністра юстиції - Уповноваженому у
справах Європейського суду з прав людини
Людвіні І.Ю.
01001 м.Київ, вул.Городоцького, 13

у справі «Бурмич та інші проти України»
Заява №46852/13

Адвокатський запит

(в порядку ст.24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»)

Мною здійснюється представництво інтересів ТОВ «Гуд Едвардс» (Гуд Едвардс), яке було заявником у Європейському суді з прав людини (заява №37594/16). Заявник скаржився на порушення його прав гарантованих ст. 6 Конвенції та ст. 1 Першого протоколу до Конвенції та ст. 13 Конвенції.

Так, 09.06.2005 р. ухвалою Господарського суду Запорізької області порушено правління у справі у справі про банкрутство Бердянського державного заводу спінномехани.

18.04.2011 р. ухвалою Господарського суду Запорізької області затверджено реєстр конкурсних кредиторів, яким, встановлено заборгованість боржника перед закритим акціонерним товариством «Трансмаш» у розмірі 23 400 580 грн. 14 коп. (двадцять три мільйони чотириста дев'яносто тисяч п'ятець вісімсот грн. 14 коп.).

06.02.2013 р. між ЗАТ «Трансмаш» та ТОВ «Гуд Едвардс» укладено договір відступлення права вимоги № 1, згідно якого договору до Заявника переходить право вимоги від Боржника сплати коштів у розмірі визначеному ухвалою Господарського суду Запорізької області від 18.04.2011 р.

25.02.2013 р. ухвалою Господарського суду Запорізької області здійснено заміну ЗАТ «Трансмаш» на Заявника та призначено останнього кредитором у справі. Цією ж ухвалою Боржника визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру у справі.

Рішення суду від 25.02.2013 року станом на жовтень 2017 так і виконаним не була.

Заява ТОВ «Гуд Едвардс» (Гуд Едвардс) №37594/16 була приєднана до справи «Бурмич та інші проти України» (заява №46852/13) відповідно до пункту 42 пар.1 Регламенту Суду в поєднанні з пунктом 71 пар.1, про що було повідомлено мене Європейським Судом з прав людини 12 жовтня 2017 року.

Відповідно до рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Бурмич та інші проти України» (зазначені в додатках до цього рішення), мають розглядатися національними органами влади в межах заходів загального характеру, зобов'язання до яких визначені у пілотному рішенні у справі *Юрій Миколайович Іванов проти України*.

Прошу повідомити мене про порядок та строки виконання рішення Господарського суду Запорізької області від 18.04.11 р., з урахуванням Постанови Господарського суду від 25.02.2013 р. в рамках виконання рішення ЄСПЛ «Бурмич та інші проти України».

Додатки:

1. Ордер
2. Свідоцтво на право здійснення адвокатської діяльності
3. Лист Європейського суду з прав людини від 12.10.2017.
4. Витяг з єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб підприємців ТОВ «ГУД ЕДВАЙС».
5. Ухвала Господарського суду Запорізької області від 18.04.2011
6. Договір №1 про відступлення права вимоги від 06.02.2013
7. Постанова Господарського суду Запорізької області від 25.02.2013
8. Ухвала Господарського суду Запорізької області від 22.12.2015

Додаток 4

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ

вул. Гречеського, 13, м. Київ, 01001
Тел.: +380 44 278-37-23, Факс: +380 44 278-17-03
E-mail: shomis@minjust.gov.ua
http://www.minjust.gov.ua
Код ЄДРПОУ 00015622

№ _____

На № _____

Г

У відповідь на Ваш запит від 15.02.2018, щодо виконання рішення Господарського суду Запорізької області від 18.04.2011, з урахуванням постанови господарського суду від 25.02.2013 у рамках виконання рішення Великої Палати Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) у справі «*Бурмич та інші проти України*» (заяви №№ 46852/13 та інші) на користь ТОВ «*Gud Edvays*» (Гуд Едвайс), інтереса якого Ви представляєте, у межах компетенції повідомляємо про таке

12.10.2017 Великою Палатою Європейського суду було ухвалено остаточне рішення у справі «*Бурмич та інші проти України*» (заяви №№ 46852/13 та інші). У цьому рішенні Європейський суд постановив вилучити зі свого реєстру (*strike out*) 12 148 заяв, які стосуються системної проблеми невиконання рішень національних судів в Україні та передати їх Комітету міністрів Ради Європи (далі – КМ РС), який здійснюватиме подальший нагляд за їх виконанням в контексті їхнього загального характеру. До списку цих заяв було приєднано і справу ТОВ «*Gud Edvays*» (Гуд Едвайс) за заявою № 37594/16.

Разом з тим зазначаємо, що рішення у справі «*Бурмич та інші проти України*» містить два додатки з інформацією щодо заявників. Додаток 1 включає в себе справи, про які Європейським судом було повідомлено Уряд України, Додаток 2 – справи, про які повідомлено не було. Справу ТОВ «*Gud Edvays*» (Гуд Едвайс) за заявою № 37594/16 було приєднано до Додатку 2, тому інформація про тривале невиконання якого саме рішення національного суду було підставою для звернення до Європейського суду, відсутня.

Відповідно до резолютивної частини вказаного рішення Європейського суду 12 148 справ розглядатимуться в рамках зобов'язань, які Європейський суд визначив для України ще у пілотному рішенні у справі «*Юрій Миколайович Іванов проти України*» (заява № 40450/04, рішення набуло статусу остаточного 15.01.2010), в якому було констатовано наявність системної проблеми щодо порушення пункту 1 статті 6 Конвенції про захист

ДВ Міністерство юстиції України
61566478-23-1015.2.2 н.д.
01.03.2018

43

прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), статті 13 Конвенції та статті 1 Першого протоколу до Конвенції у зв'язку із тривалим невиконанням рішень національних судів в Україні.

Звертаємо Вашу увагу, що вказаним рішенням Європейський суд не присудив справедливую сатисфакцію жодному із заявників.

На національному рівні процес координації виконання рішень Європейського суду врегульовано, серед іншого, Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (від 23.02.2006 № 3477-IV) (далі – Закон України) та Законом України «Про виконавче провадження» (від 02.06.2016 № 1404-VIII).

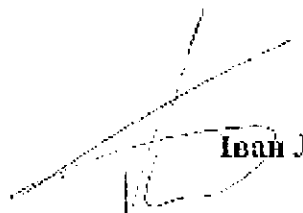
Статтею 1 Закону України передбачено, що рішенням Європейського суду є: а) остаточне рішення Європейського суду з прав людини у справі проти України, яким визнано порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; б) остаточне рішення Європейського суду з прав людини щодо справедливої сатисфакції у справі проти України; в) рішення Європейського суду з прав людини щодо дружнього врегулювання у справі проти України; г) рішення Європейського суду з прав людини про схвалення умов односторонньої декларації у справі проти України.

Таким чином, враховуючи положення Закону України, рішення Великої Палати Європейського суду у справі «Бурмич та інші проти України» про вилучення Європейським судом справ зі свого реєстру є рішенням, яке не підлягає встановленій законодавством процедурі виконання.

З огляду на вищевказане Україна у співпраці із КМ РС веде активну роботу щодо розроблення відповідної стратегії вирішення цієї проблеми та запровадження механізму надання відповідного і достатнього відшкодування за порушення прав, гарантованих Конвенцією.

З повагою

Заступник Міністра –
Уповноважений у справах
Європейського суду з прав людини

Іван ШЦЕПА

**ЛАБОРАТОРІЯ
ЗАКОНОДАВЧИХ
ІНІЦІАТИВ**

www.parlament.org.ua